

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy sz. ára, pályaud- varon vidéken is, 3 le	
Bukarestben	— 350
szlovákiában	
Egy hónapra	— 20 ck
Egy szám	— 120 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 100. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Tamuz 9. — 1923. június 23. Szombat

Az európai piac helyreállítása

— Külpolitikai figyelő —

Nemcsak Európában, de Amerikában is egyre gyakrabban kezdik emlegetni a kitűnő angol közgazdász, Normann Angel nevét, aki még a világháború előtt, 1912-ben szellemes és mélyenjáró könyvet írt ezzel a címmel: „Rossz üzlet a háború.” Ki törődött akkor vele, ki értette meg a tudós súlyos figyelmeztetését? Az emberek mosolyogva haladtak el mellette és megcsinálták a háborút. Most aztán újra előkerült a könyv a könyvespolcok mélyéről és mint valami egészen új igazságot üdvözlik. Nem a legyőzöttek, ezek már a háború vége felé rájöttek Normann Angel igazságaira, de a győzők, akik a diadal első mámorában nem vették észre, hogy alapjában véve számukra is nagyon rossz üzlet volt a háború. A gazdasági szempont nyomul egyre követelőbb formában a politikai problémák élére és sürgeti a megbolygatott egyensúly helyreállítását. Különösen Anglia és Amerika foglalkoznak egyre sürűbben a világpiacon helyreállításának szükségességével. Minden okuk megvan rá, hogy ezt tegyék.

Copeland amerikai szenátor a napokban cikket írt egy bécsi lapba, az amerikai gazdasági élet helyzetéről és a végén nem bírta magába fojtani az indulatot, kitört belőle az elkeseredés: „Mi bolondokházában élünk.” Nagy elvekről, nemzeti ideálokról prédikálunk s közben nem vesszük észre, hogy rohamosan haladunk az elszegényedés felé. A amerikai jólét is csak látszólagos s ha a helyzet rövidesen meg nem változik, itt is menthetetlenül bekövetkezik a hanyatlás. Nincsen piac, ahol az amerikai ipar és mezőgazdaság produktumait elhelyezhesse. A tavalyi termés, több mint százmillió vagon buza, még mindig a magtárakban hever a vasútvonalak mentén, mert nincsen vevő. Ugyanakkor Európa keletén tízezrek pusztulnak el az éhhaláltól. Hát nem bolondokháza ez? — kérdi megdöbbenve Copeland — és eljut a megismeréshez: **az emberiség a gyermekekhez hasonlatos.** Ha a szülők azt akarják, hogy a gyermekek ne kapjanak hajba egymással, arra töreksenek, hogy minél jobban foglalkoztassák őket és munkával annyira lefoglalják idejüket, hogy alkalmuk se legyen az összezörrenésre. A hajbakapott emberiséget is csak így lehet a béke útjára terelni. **Munkát kell adni neki.** Az európai emberek legnagyobb része nem dolgozik. Pedig a világnak munkára van szüksége. Elégedetlenség és munkanélküliség a szülői a mai krízisnek. És semmi sem lehet elégedettebbé mint a munka, amelynek megfelelő gyümölcsét látják az emberek. A győző államokban a munka hiányzik, a legyőzöttekben a munka gyümölcse. Vissza kell állítani a világpiacon folytonosságát, bele kell kapcsolni újra az összes dolgozó népeket a gazdasági élet vérkeringésébe, munkát kell adni mindenkinek, mert különben nem lehet megállni a lejtőn, amelyre az emberiség jutott. Ez a felismerés arra indította Amerikát, hogy ismételt kísérletet tegyen az európai ügyek szánására. Mellon miniszter utja szoros összefüggésben van a francia-német problémával és kétségtelen, hogy Amerika kiküldöttje minden erejével elő fogja segíteni a kibontakozást.

Angliát is az üzlet nyomja. A brit szige-

ten leszámoltak végre az érzelmi politikával, amely egyébként sem sajátja az angol mentalitásnak. Baldwin miniszterelnök hétfői beszéde az oxfordi egyetem aulájában csak megerősíti azt a feltevésünket, hogy Anglia végre tettekre szánta el magát. A világ Angliától és Amerikától várja most ujjaépítését, mondja Baldwin, és nekünk vállalni kell ezt a missziót. Másnap meg is jelölte az eszközöket, amelyekkel célját el akarja érni. Ha meghiusulnak az újabb kísérletek Franciaország jobb utra terelésére, Anglia kényszerülni fog, hogy önálló politikát kövessen az európai piac helyreállítására. Mert a piac a legfőbb, a legdöntőbb momentum. Nem von le semmit az angol és amerikai elhatározás értékéből az a körülmény, hogy merőben üzleti érdekből fakad. Jelen esetben az üzlet nem kizsákmányolást és munkanélküli jövedelmet jelent, de ellenkezőleg, munkát és munkaalkalmat éhező és tétlenkedő milliók számára. A lezülött Közép-európa és Oroszország mint áthághatatlan hegycsúcs mered a nyugati ipar elé. Ezt a torlaszt a gyűlölet és nemzeti elfogultság emelte, Anglia és Amerika most összefognak, hogy a munka és kenyér jelszavával eltakarítsák az utból az akadályokat.

Csak Franciaország ragaszkodik még görcsösen az érzelmi politikához. Poincaré tapodtat sem enged álláspontjából, sőt követeléseit ujjal toldotta meg. Ha nem a reakciós Párisból szállna a kivánság Németország felé, örömmel kellene üdvözölni a francia kormányt ama követelését, hogy a német kormány nyújtson biztosítékokat arra nézve, véget tud-e vetni a **nagyfőkek anyagi tulsúlyának a nyomorgó tömegekkel szemben.** Csakugyan szükség van rá, hogy egyes gazdasági körök önzésével szemben a dolgozó tömegeket megvédjék, mert ez lényegesen megkönnyíthetné Németország jóvátételi kötelesegeinek teljesítését. Am semmi remény nincs rá, hogy éppen Franciaország fogja őszintén megsegíteni a német munkásságot. Ennek a követelésnek inkább a negatív oldala fontos: a német tőke és nagyipar visszaszorítása. Ez a célja Franciaországnak és ezt a vágyát burkolja a szociális követelés hangzatos frázisába. Ha őszinte volna a törekvés, nem támogatná Franciaország a legjobboldalibb bajor és porosz puccsistákat és nem igyekezne mindenképpen megtörni a mai német demokráciát. Poincaré a kifárasztás és elszaporítás politikáját követi, melynek végső célja Európát apró nemzeti államokra darabolni, melyek többé-kevésbé vazallusai a nagy Franciaországnak. Az angol-amerikai elhatározás komolyságától függ, vajjon sikerülni fog-e Poincarénak nagyratörő álmát megvalósítani.

A szövetségesek ultimátumot intéztek Törökországhoz

Lausanne, június 22. Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a szövetségesek ultimátumot intéznek a törökökhöz a kölcsön-szelvények ügyében. A török kiküldöttök hír szerint ez esetben azonnal elutaznak a konferenciáról.

Ujjáalakul a bolgár kormány

Kényszerítik Bulgáriát a leszerlésre. Szabadon engedték Radoszlavov háborús minisztereit

(Szófia, június 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Corriere della Sera” jelenti: A bolgár kormány legközelebb az eddig nem képviselt pártok tagjaival ujjáalakul. Miniszterelnöknek Danov képviselőt emlegetik. Ma a volt Radoszlavov-kormány tagjait szabadon bocsátották a fegyházból. Sztambulinszky letartóztatott minisztereit, Turlakovot, Tomovot és Manojlovot, akik közönséges bűncselekményeket követtek el, rendes büntetőbíró-ság elé állítják.

Szaloniki jelentés szerint a szerb-bolgár határon összeütközés volt a bolgár komitácik és a szerb határőrség között, amely a jugoszláv területre behatolt bolgárokat visszaverte. Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy a **szófiai szövetséges bizottság felszólította a bolgár kormányt, azonnal szállítsa le hadseregét a megállapított létszámra, ellenkező esetben kényszerítő rendszabályokat fog alkalmazni Bulgáriával szemben.**

Slavovics lakossága táviratot intézett az új igazságügyminiszterhez, amelyben felháborodását fejezi ki Sztambulinszky sikkasztásai és bűncselekményei fölött. A község kéri, hogy nevét a király után Borisovo-ra változtathassa át.

Állami iskolák nem adhatnak felmentést a szombati irás alól

(Kolozsvár jun. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többször foglalkozott már az Uj Kelet az új iskolarendeletről, amelynek intézkedése szerint az újonnan beiratkozott zsidó tanulók csak az állami, vagy zsidó iskolákat látogathatják. Az új iskolarendeletet súlyosbítja az a körülmény hogy a közoktatásügyi miniszter az állami iskolákban szokásos szombati irás alulifelmentés kedvezményét megvonta.

Tudvalevőleg az állami iskolákban az imperiális változás alatt a zsidó tanulók felmentést kaphattak a szombati és zsidó ünnepnap irás kötelezettsége alól. Ezt a jogot vált szökést a Consiliul Dirigent annak idején rendezte le, meg is erősítette. A közoktatásügyi vezérfelügyelőség most 2351/923. számú körrendeletet küldött az összes középiskolákhoz, amelyben a 9261/923. számú közoktatásügyi miniszteri rendelete hivatkozva világosan kimondja, hogy a zsidó tanulók ezentúl nem kaphatnak felmentést a szombati és ünnepnap irás kötelezettsége alól.

A rendelet arra hivatkozik, hogy az általános iskolai törvényekkel és az iskola működésének eredményességével nem egyeztethető össze az, hogy egyes tanulók privilégiumokat élvezzenek.

A rendelet nem intézkedik arról, hogy a zsidó ünnepnapokon felmenthetők a zsidó tanulók az iskola látogatásának kötelezettsége alól. A közoktatásügyi vezérfelügyelőség azonban érdeklődésünkre kijelentették, hogy bár a miniszteri rendelet nem foglalkozik ezzel a kérdéssel, a rendelet intenciói kétségtelenné teszi, hogy **iskolalátogatás alul sem adhatnak felmentést az állami iskolák.**

ZSIDÓ KÖZÉLET

Beiratások a Tarbut cluji középiskolába

A Tarbut cluji középiskolába az 1923—1924. tanévre a beiratások június 25-én veszik kezdetüket és bezárólag július elsejéig tartanak naponta (szombat kivételével) délelőtt 9—12 óra között a Strada Berthelot (volt Eötvös-utca) 8. alatti iskolában. A középiskola IV. osztályát és az ugynevezett examen de capacitate-t jó eredménnyel végzett tanulók beiratási ideje július 9-én délelőtt 8 és 12 óra között.

Azok a tanulók, akik bárminő kedvezményben ohajtanak részesülni, a kuratóriumhoz címzett kérvényüket legkésőbb június 27-én déli 12 óráig a fii, illetőleg leányközépiskola igazgatóságánál tartoznak benyújtani. Csakis kitűnő előmenetelű és jóviseletű, vagy a cserkész munkában nagyfokú ügyességet és komoly fegyelmességet tanúsító tanulók számíthatnak kedvezményre. Tekintettel arra, hogy a Tarbut vezetőségének az a célja, hogy a tanuló ifjúságot a produktív munkára terelje és minél nagyobb foku tömegkultúrát teremtsen meg, felsőosztályos tanulók kérvényei csak kiváló képesség esetében lesznek kedvezően elintézhetők.

A helybeli tanulók a beiratás alkalmával a beiratási díjat (100 lej) és az első kéthavi járulékokat tartoznak lefizetni, a vidéki tanulók pedig a beiratási díjon kívül egy félévi járulékokat.

Mínt hogy a két fiu- és két leány- elsőosztályban összesen legfeljebb száz-száz, hasonlóképpen a második osztályokban is száz-száz, a többi osztályokban pedig egyenként csak ötvenötven tanuló lehetünk fel, nyomtatékosan felhívjuk az érdekelt szülők figyelmét arra, hogy gyermekeiket idejében irassák be, mert helyszűke miatt semmi esetre sem gondoskodhatunk több gyermek felvételéről. Grünfeld Mayer s. k., a Tarbut Országos Iskolaegyesület helyi kuratóriumának elnöke.

Pályaválasztási tanácsadó a Tarbut cluji iskolában. A Tarbut iskoláinak vezetősége az intézetből kilépő és más pályákra kerülő tanulók részére pályaválasztási tanácsadót állít fel, mely június 27-én és 28-án délután 3—6-ig díjmentesen áll a szülők rendelkezésére a Strada Berthelot (volt Eötvös-utca) 8. szám alatti iskolában. A tanácsot kérő szülők gyermekeikkel jelenjenek meg.

Kegyves család

irta: Arje Eben-Záhar (Jerussálem)

Hat zsidó fiatalember szállt fel a Trieszt felé induló vonatra. Eddig nem ismerték egymást, de az az érzés, hogy együtt mennek a nagy óél felé, közel hozta őket egymáshoz. Egész este beszélgettek. Mindegyik elmondta a maga múltját. Aztán mindnyájuk közös ismeretlen jövőjéről beszélgettek, a lehetőségekről, amelyek az ós-ujházában várnak rájuk. Késő éjjel, amikor a gázlámpa homályos világa takarta már az alvó utasokat, ők még mindig ébren vannak és ki-ki a maga lelkével beszélget sokáig.

A fülke egyik sarkában egy behunytt szemű, pokróccal takarózó öreg zsidó. Egész este nem vett részt a társalgásban. Gyakran köhög, de szemét akkor sem nyitja ki. A fiatal emberek helyet csináltak neki a sarokban, kabátjait fejé alá rakták és pokrócaikkal betakarták, hogy meg ne fázzon. Ugyátszik, a behunytt szemű öreg is magába mélyed és számot vet a múltjával. De mennyire különbözik az ő számvetése a fiatalokétól!

Az emlékek és események tömege sorban elvonnul előtte. Nyolcvanhárom esztendő nem egy nap! Ó már öreg, de amikor látja ezeket a lelkes fiatalokat, akik dalolva igyekeznek Cion felé, valami szeretetet érez. Elengedi nekik azt a kis vallásosságot, ami hiányzik belőlük. Erec-Jiszráél szeretete mindenért kiengesztel. Néha nagyon szeretne a fiatalokkal beszélgetésbe ereszkeszteni, elmondani nekik, mennyire vágya-

Milyen mellékleteket kell csatolni az adóvallomáshoz?

(Kolozsvár, június 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírtuk, hogy Kolozsvár kereskedelmi és iparkamarája kijelölte az adófellebbező bizottságot. Az érdekelt körök tájékoztatására most közzétesszük a vallomásokhoz becsatolandó mellékletek ismertetését. E szerint:

A levonás tárgyát képező tételek igazolása az adózók kötelessége. A nem igazolt tételek a kivétő közegek által figyelmen kívül hagyatnak.

Ennélfogva azok az adózók, akik rendszeres üzleti könyvet vezetnek és az üzleti év végén leltárt, mérleget és nyereség-vesztés számlát készítenek, tartoznak — saját érdekükben — az adókövetés végett beadott vallomásukhoz a következő mellékleteket csatolni:

1. A vállalat előző évi, cégszerűen aláírt mérlegét és

2. nyereség-vesztés számláját,

3. a nyereség felosztására vonatkozó közgyűlési határozatnak szabályszerűen hitelesített jegyzőkönyvi kivonatát,

4. amennyiben a nyereség-vesztés számlán külön tételekként nem szerepelnek, ama jövedelmek kimutatását, melyek föld-, ház- vagy tőkekamatadóval külön meg vannak róva. E kimutatásban részletezendő: a föld kataszteri tiszta jövedelme, az újabban megállapított bérérték, a ház házbéradó alá eső jövedelme, a vállalat tárcájában lévő értékpapírok és a betétként elhelyezett tőkénél jövedelme, valamint más olyan jövedelme, mely után a tőkekamatadó, illetve 1922. év folyamán — miután erről van szó — a G cédula adója levonatot. Nem tartoznak ezek közé a jelzálogilag biztosított vagy értékpapírzálogra adott kölcsönök kamatjévedelme, melyek után 1922. évben a G cédula adóját kellett fizetni, miután ezen jövedelmek tőkekamatadó alá való tartozását — a banküzletekkel foglalkozókra nézve — az új törvény megszünteti.

5. Amennyiben a nyereség-vesztés számlán külön részletezve nem volnának a vállalat használatában lévő föld- és házbirtokok tényleg fizetett bérének kimutatása.

6. A vállalat által felvett kölcsöntőkéknek és kamatoknak egyenkénti kimutatása.

7. A szolgálati illetményekről és nyugellátásokról szóló egyenkénti kimutatást.

8. A tisztviselők és munkások fizetés jelle gével bíró járulékaiknak kimutatását. Ide tartoznak a vállalat ügynökeinek és más alkalmazottainak kifizetett szerzési költségek és jutalékok is.

9. Amennyiben a nyereség-vesztés számlán külön kitüntetve nem lennének: az üzleti év folyamán át vagy feldolgozott anyagok beszerzési

árának és egyéb gyártási költségeknek részletes kimutatását.

10. A leltári leírások részletes kimutatását, ha ezek a mérleg- és nyereség-vesztés számlából kivételként nem volnának.

E kimutatásnak tartalmaznia kell, külön az ingatlanok, külön az ingatlan jellegű berendezések és külön az ingó berendezésekre vonatkozólag: mennyi volt az eredetileg befektetett összeg, vagyis mennyibe kerültek? Mennyi lett az évek folyamán már törlesztve és mennyit tesz ki az évi törlesztési részlet? Ha értékesítési alap létezne, a kimutatásban ez is kitüntetendő, annak megjelölésével, hogy milyen arányban tekintendő az ingatlan, ingatlan és ingó jellegű berendezések pótlására?

11. A befektetések kimutatását, melyek eszközlésére a vállalat valamely jog átengedéséből kifolyólag kötelezve van és amelyek az engedélyezési határidő tartama alatt törleszthetők.

12. A tisztviselők nyugdíjalapjára fizetett összegek, munkásbiztosítási díjak, valamint a művelődési és jótékonyági célokra adott összegek kimutatását, annak megemlítésével, hogy kiknek adtak ily összegeket?

13. Az általános költségek részletes kimutatását, melyben külön csoportosítandók: az irodai, fűtési és világítási, postai, utazási költségek, karbantartási költségek, (külön a házbéradó alá eső és külön a házbéradó alá nem eső épületekre), biztosítási díjak, a leltárban nem szereplő, kisebb tárgyak beszerzési költségei, az egyes adók, helyhatósági pótdadók, közvetett adók és illetékek és egyéb ily természetű költségek.

Az adóknál külön tüntetendő fel a betétek kamatai után fizetett G-cédula adója, a jelzálog- és lombardkölcsönök kamatai után fizetett ugyan-csak G-cédula adója és külön a tisztviselők és munkások vagy egyéb alkalmazottak illetményei után fizetett F-cédula adója.

Hasonlóképpen külön tüntetendő fel a vállalat által a tisztviselők illetményei, az igazgatósági, felügyelőbizottsági, választmányi tagok, napi biztosok jutalékai és napidíjai után fizetett nyugtábelvélgyegek.

14. A vállalat tőkeállagának kimutatását. Ebben kimutatandó: a berizetett alaptőkének és a vállalat kizárólagos tulajdonát képező tartalékalapoknak az előző üzleti év végén mutatkozott állaga, az üzleti év folyamán történt gyarapodások és az üzleti év végén mutatkozó könyvszerinti összegek. A gyarapodásoknál kitüntetendő, hogy miből keletkeztek (tartalékolásból, kamatoztatásból, névértéken felül befolyt összegekből stb).

között egész életén át Palesztinába, de neheze érik a beszéd. Már kinyitja ajkait, de a fájdalom, boldogság és gyengeség könnyei fojtogatják a torkát. Nem cserélne senkivel a világon: nyolcvanhárom év után végre elérte, hogy vágyai földjére mehet, ahol csontjai majd megpihenhetnek.

Másnap éjjelkor Triesztbe érkeztek. Két chaluc utitársa karonfogja az öreget és elviszük a chalucok házába. Percenként ismétlődő nehéz köhögése nagyon kifárasztja egész testét. Erzi, hogy tüdeje és ereje fogytán van. De amikor meglátja a chalucok házában az örvendező, daloló fiatalok sokaságát, újra felgyullad benne az ifjúság rejtett szikrája és szemében felpislog a céljához közeledő ember boldog reménye.

Másnap a hajón ismét külön helyet szereztek neki a chalucok a hajó fedélzetén és puha fekvőhelyet készítettek neki. Állapota rosszabbodott, a köhögés még kinzobbá lett, de egy gondolat tartja benne a lelket. Mindjárt a szent földre léphet. Minden elhaladó hullám közelebb viszi őt a Nyugati Falhoz, Cion hegyéhez — mindjárt...

Egy szintén Palesztinába utazó fiatal orvos rendelkezésre csak tejet adnak neki és csak könnyen takarják be. Leült az öreg mellé és biztatta, hogy Palesztina levegője gyógyítja a tüdőbetegét, ott az öregek sokáig élnek. Az öreg mosolyog és hálásan megszorítja a kezét.

Az öreg mozdulatlanul fekszik a fedélzetén és a hajó nyugodtan szeli a habokat kelet felé. Estefelé a fiatalok a fedélzetén állva nézik, mint halványul a keleti ég és a nyugat

tűzbe gyul. Lement a nap. A hold és a csillagok fényét visszatükrözi a tenger csendes felülete és kékes fény betölti a világít. Egyszerre éjszakai szél támad, felkorbácsolja a tenger hajkait, a fényfoltok a víz színén vad táncra kerekednek, a hajó nyugtalanul himbálódik és az utasok fekhelyükön fetrengve nyögnek, jajgatnak és a görcs, meg a hányinger eltorzítja az arcukat. Az összes utasok közül leggyengébb az öreg. A hajóorvos és a zsidó fiatal orvos mellette állanak és öntik beléje az orvosságokat. Az öreg sir, mint egy gyermek, a testét majd bedobják a tengerbe, vagy idegen földbe temetik — jaj, (gyötorem)! A fiatal orvos vigasztalja, hogy még meggyógyul és megérkezik, ahova vágya viszi. Az öreg megfogja az orvos kezét és ajkához huzza...

A köhögések közti szünetben zsoldárokat mormol és szeméből ömlik a könny.

Hajnál felé elcsendesedik a vihar és az öreg álombamerül. Késő délelőtt ébred fel és kezével mutatja, hogy nem bír lélekezni. Az orvos parancsára felviszik a fedélzetre, hogy a levegő és a déltáliai nap melege felfrissítsék. De hasztalan, arca elvörösödik a fuldoklásból, szeme megmered a fájdalomtól és sugva mondja az orvosnak:

— Utolsó vágyam volt, hogy a szent földben pihenhessek. Nem adatott meg.

Az orvos látta, hogy az öreg már a végét járja és élet reménnyel már nem lehet áltatni. Egy pillanatig sem habozva mutat Brindisi kikötőjének messziről látszó pálmáira és mondja:

— Ne busulj, öregem! Egy fél óra múlva

Amennyiben valamely vállalat alapítókéje az 1916. év előtti maradt volna, ez külön kiemelendő, mert az ilyen vállalatok jövedelmezőségének megállapításánál az alaptőke háromszorosa jön számításba (a törvény 124. cikke).

A vállalat tőkeállagának kimutatására az adómentes tartalékolások és a jövedelmezőség elbírálására szempontjából van szükség.

Ugyancsak itt mutatandó ki, hogy az alapszabályok mily mérvű tartalékolást írnak elő.

Völegény vagyok?

Belenézek a multkor a kávéházi ablakon át a záporba, mire egy jól öltözött, de bőrig átázott, a libegéstől izzadt és kipirosodott arcu fiatalember áll előm.

— Uram — kezdte, miután bemutatkozott (persze a nevét nem lehetett megérteni) — Uram, én nem vagyok völegény!

— En sem — feleltem rezignáltan — már évek óta nem vagyok az. De miért szakadó esőben jött ön ezt elmondani és miért éppen nekem és miért van ön kétségbeesve negatívum miatt. Ismernie kell, látom, zsidó ember, a közmondást: Von nichts tun hat man kein Chrote — Amit nem eselekedtünk meg, azt nem kell megbánni. Nem mondom, ha fordítva történt volna.

— De hiszen úgy történt!

Most már úgy éreztem magam, mint Solem Alejchem szerkesztője (lásd Kadima könyvtár, első sorozat, 2—3 szám) akithez egy léryjött tanácsért, váljon-e, vagy ne váljon?

— Szóval — mondtam — ön el van jegyezve. Nem rossz dolog, kivált, ha szemrevaló és jólelkű teremtés ő nagysága. Ma még nem látja az ember a jövődö gonjait és iseteneim, ki tudja, mit hoz a jövő, elvégre az emberi fajnak nem szabad kipusztulnia és a házasság szent és nagy dolog, font az égben kötetik.

— Ön szerint tehát — kötekedik velem új ismerősöm — én házasodjam és pedig úgy, ahogy ön azt lapjában tanácsolja.

Nem emlékszem, hogy mostanában házasságra lázítottam volna a lapban és tanácstalanul állottam emberemmel szemben.

— Talán egy másik újságban tetszett olvasni?

Felelet helyett kivette nagybecsű lapunkat és megmutatott benne egy eljegyzési hirt.

— Tessék!

— Ezt én nem tettem közzé!

— De én sem! — és öklöbe szorult a marka.

Valaki ostoba tréfát csinált velem és önök felülnek! Félállottam, karon fogtam és szakadó esőben a kiadóhivatalba rohantam. Csöndes, pedáns ember az eljegyzési rovat szakosztály főnöke, kivette a levelet, amelyben a rendes tarifa mellett kéri az eljegyzés közreadását. Az összeg mellékelve volt, el

Jaffában vagyunk, a pálmák már látszanak ide. Az öreg pillantást vet a távolból látszó házakra és pálmákra és utolsó erejével könyörgi a kérdést:

— E - rec Jisz - ra - el

— Igen — feleli az orvos — hisz ez gyorshajó. Nézd a pálmákat és az eget. Hol vannak ilyen karcu pálmák és hol sűt így a nap ily késő ősszel? Csakis Palesztinában.

A család sikerült az orvos oly biztonsággal hazudott, hogy az öreg nem kételkedhetik többé. Az öreg a pálmákra néz és szemében felcsillan a boldogság szikrája. Nyolcvanhárom évig gálutban és csontjai mégis a szent földben fognak megpihenni.

Szemei maguktól becsukódtak s az arcán megjelent az álmok megvalósulásának boldog mosolya... és meghalt.

A hajó ezalatt Brindisi olasz város kikötője felé közeledik, ahol két órai pihenést tart. Amint a hajó megállott, az öreg chaluc-utitársai ásókat kértek, imaköpenybe burkolták és kocsihoz tették. A kocsi egy régi keresztény temetőbe vitte őket, ahol a kerítés mögött sirtásztak. Sietve eltemették az öregot, hogy idejekorán visszaérkezessenek a hajóra.

Mikor az öregot leeresztették a sirba és felfedték az arát, látták, hogy az arca kékes-sötét, a szeme beesett, de arcán még ott lebeg a megmeredt mosoly, a megvalósuló álmok boldog mosolya.

Fordította: Jehuda Edelstein.

lett könyvelve, bevételvezve, törzskönyvelve, leltározva, folyószámlázva. A hivatalnok mindent annak rendje és módja szerint elintéztet, a szerkesztő leadta, a korrektor átnézte, az inspekciós újságíró meg sem nézte és megszületett másnap a szomorú hír: Iksz Ipszilon ur eljegyezte Zeta Omikron ur-hölgyet.

Mit lehet csinálni?

— Irjuk meg: ön nem azonos? Vagy: ön nem óhajt sohasem? Vagy: még nem aktuális a dolog? Vagy: ön már régóta völegény, de — titokban? Sőt, családapa — titokban? Rendelkezésre állunk! Mi másként nem cselekedhetünk. Elvégre nagyon helyesen jegyezte meg kiadóhivatalunk csöndes szakosztályfőnöke, hogy a tarifális összeg mellé nem kérhetünk házassági levelet amikor csak eljegyzésről van szó! Kérjünk cserepet az eljegyzési tányérból? Ki gondolhat arra, hogy akadjon olyan buta ember, aki egy rossz viccre még fizet is.

Mit lehet csinálni?

— Nézze barátom — mondtam neki — talán megoldhatjuk az ügyet úgy, hogy maga mégis elveszi a kérdéses hölgyet és akkor nem maradunk szegényben. Sem mi, az újság, sem ön a völegény. És hozzá az ön tréfacsinaló ellensége fizette meg az eljegyzési hírt.

— Uram, mondtam, hogy nem vagyok völegény! — dühöngött. Mit akar tolem, miért ak boldogtalanná tenni!

— No, no, nem így gondoltam — és már megijedtem a tanácsomtól. Igaza van, a völegényi állapot még nem jelent boldogságot.

— De kérem — feleli ingerülten — hát azért, mert maguk ezt a hirt közölték, én ne lehessenek többé völegény?

— Legyen, isten nevében!

Az ajkát harapdálta. Már vártam, hogy robbanjon. Sírnivaló kezdett.

— De drága, jó uram, hogy lehetek én völegény ezentúl? Ki hiszi el, ha eljegyezném magam, hogy völegény vagyok. Melyik hírek higgyenek az emberek? Melyiknek?

A szerencsétlen ember csuklott a sírástól. Leborult az asztalra és nem hallotta vigasztaló szavaimat. Perze azt sem hallotta, amint betoppant a szerkesztőségbe az a fiatal hölgy, akit a hamis házassági hír összekompromittált ezzel a boldogtalan ifjával. Nem hallotta, amint élénken tiltakozott, hogy ilyen „niemand“-dal akár papíron is össze-hozzák.

Nem hallotta, úgy zokogott.

Mac Leon

A föld titokzatos méhe...

Beszélgetés Popescu-Voitesti professzorral

(Kolozsvár, június 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a borzalmas szerencsétlenség, amit az Etna legutóbbi kitérése zúdított a szicíliai falvakra, újra aktuálisá teszi a föld rejtett titkainak kutatását. Olaszország zöld mezői, Japán üde ligetei, a Kárpátok virágos völgyei, barátságos arcuk alatt félelmetes titkot rejtegetnek. Néha évszázadokig is egyforma mozdulatlan csábitással mosolyognak ezek a földek, szorgos emberkezek fehérhátú házikókat támasztanak a csendes hegyfalakhoz, mert a vulkánok tátongó szája semmit sem árul el céljaiból. Azután egy félelmetes éjszaka megindul a föld gyomra és tüzet ököd a falvakra, ami évtizedek munkáját pillanatok alatt hamvasztja el. A föld titkot és halálhozó végetet rejteget méhében és amikor felszínén járunk nem is sejtjük, hogy mi forr és kavargó szörnyű gyomrában. Ilyen tömeg veszedelmek idején a természettudósok felé fordul mindnyájunk figyelme, akik laboratóriumok és dohos könyvtárszobák mélyén vivják meg titáni harcukat a természet erőinek megfékezésére.

Felkerestük Popescu-Voitesti professzort, a kolozsvári egyetem képzett geológia-professzorát, akit megkértünk, hogy mondja el véleményét az Etna legújabb kitéréséről.

Vulkanikus és tektonikus földrengések

— Az Etna legutóbbi kitérését — mondotta a kitünő professzor — csak a napilapok híradásai nyomán ismerem és így még nem formálhattam meg pozitív véleményemet. Annyi bizonyosnak látszik, hogy a vulkánkitérés elérte maximumát és a földrengések erejének csökkenése várható. Természetesen impresszióimat csak az újságcikkekre építem, minthogy hivatalos tudományos értesüléseim még nincsenek, de nem is lehetnek.

— Ami a földrengéseket általában illeti, a földrengés nem egyéb, mint a föld szilárd kérgének megingása. Igen gyenge földrengés mindig van, ezeket a megingásokat azonban csak precíz szeizmografikus eszközökkel tudjuk érzékelni. A földrengés oka vagy vulkanikus kitérés (mint jelen esetben is), vagy a föld tömegének egyéb eltolódása. Az ilyen nem vulkanikus földrengés lehet beomlási, ebben az esetben a víz közet feloldó hatása játszik közre és a földréteg beszakadása jön létre, de lehet tektonikus is, aminek oka a földkéreg torlódásában rejlik.

— A földrengés vagy vulkanikus kitérés mindenesetben egy epicentrumból (középpontból) indul ki és hullámos gyűrű alakban terjed tovább a középponttól 500—1000 méter távolságig. Az egyes epicentrumok nincsenek egymással korrelációban és így egyik működése nem vonja maga után szükségképpen a másik működését is. Ha megtörténik, hogy két vulkán vagy két földrengési góc egyidőben jut működésbe, az csupán a véletlenek összjátékának tekinthető.

— Egyetlen egyszer történt, hogy a föld egyazon megmozdulását két egymástól horribilis távolságra eső pontok egyszerre érzékelték. A

Jáva és Szumátra között fekvő Krakatau szigete 1888-ban történt vulkanikus erupcióra gondolok, amikor a vulkán kitérése annyira heves és erőszakos volt, hogy a lökést Krakatau antipodusán (ellenlábán) is érzelték.

A földrengések lokális jelentőségük

— Mäskülönbben a vulkanikus kitérések és az azt követő földrengések teljesen lokális jelenségek. A jelenlegi földrengés középpontja vagy epicentruma Sztromboli és Lipari között van, a veszélyeztetett vidékek az erre merőlegesen eső zónák. A törésvonalak ugyanis radiális vonalban haladnak.

— A geológia mai felkészültsége mellett nem tud, de nem is tudhat védelmet nyújtani a földrengések és vulkanikus erupciók ellen. Csupán a veszélyeztetett zónákat tudja kijelölni. Japánban például, ahol a legsűrűbben fordulnak elő a vulkanikus kitérések, a veszélyeztetett helyeken kormányintézkedésekre csak faházat szabad építeni. Így akarják a minimumra csökkenteni az előforduló balesetek esélyét. Japánban olyan gyakori a földrengés, hogy vannak vidékek, ahonnan naponta ad földrengésről hirt a szeizmográf. Az 1914-es statisztika összeállítására szerint volt hely Japánban, ahonnan ötszázötvenhat földrengést jeleztek egy év alatt.

— Japán után Olaszországban található a legtöbb aktív vulkán. Különösen a Vezuv és az Etna hallattak legtöbbször magukról. A Vezuv működési története — geológiai értelemben — még egész fiatal. Hiszen Krisztus után 79-ig nem is tudták róla, hogy vulkán. Az olasz kormány egyébként a Vezuv, de meg az Etna tetején is vulkanografiai intézetet rendeztetett be, amelyeket a legelsőrangú szakemberek vezetnek, akik huszonegy óra alatt hirt adhatnak a készülő vulkanerupcióról.

Románia vulkánjai

— Nálunk Romániában csak kialudt vulkánok vannak, amelyeknek működése még a préhistórikus korszakban, de lehet, hogy még az ember megjelenése előtt, zajlott le. Ma már csak a post-vulkanikus jelenségek mutatják a vulkánok működésének nyomát. Ilyen postvulkanikus jelenségek többek között például az összes hőforrások is. Ezek a hőforrások igen nagy számmal találhatók a Tulcea—Galac—Focsan—Nemolosa—Hargitta mentén elhuzódó egyik legstrúbb vulkanikus vonal mentén. Ezek a vulkánok azonban már mind eldugultak és így ezek működésétől nem kell tartani.

— Ami az utóbbi években előfordult gyakoribb földrengéseket és az abból levont különböző misztikus következtetéseket illeti — fejezte ke előadását a kitünő professzor — megállapítható, hogy a geológiai történelmet alapul véve a földrengések gyakorisága nem haladja meg az átlagos földrengések középtértékét. Ma sincsen közvetlenebb veszélyben a föld és az évszázadok civilizációja, mint amennyi veszélynek volt, vagy lesz kitéve ezer évvel korábban, így később.

Recklingshausenben agyonlöttek két belga katonát

Támadások Mannheimban. Poincaré tervel. A vatikán állásfoglalása

(Berlin, június 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma éjjel néhány francia katona behatolt Mannheim város nem megszállott részébe. Különböző erőszakoskodásokat követtek el. Egy aszszonyt és egy kereskedőt kiraboltak, több járőrelőre revolvert szegeztek, sőt a rendőrök is lövöldöztek. Egy rendőr megsebesült. Az eset után erős francia járőrök mentek a városrészebe, hogy a garázdálkodó katonákat megfékezzék.

Recklingshausenben a Dippe folyó egyik hidján két belga katonát agyonlöttek, egyet súlyosan megsebesítettek. A tetteseknek semmi nyoma. A lakosság retorzióktól fél.

A „Corriere d'Italia” írja: Poincaré tegnap Avezannó párisi olasz nagykövetnek kifejtette a megszállott területek igazgatására vonatkozó terveit és új szervezeti intézkedéseit arra az esetre, ha szövetségesek egyetértene vele a Ruhr-kérdés szabályozásában. Ezek az intézkedések állítólag azt célozzák, hogy a

megszállást fokozatosan meg lehessen szüntetni, olyan mértékben, ahogy Németország az adósságait letörleszti. Teljesen csak akkor szűnik meg a megszállás, mondotta Poincaré, ha Németország mindent megfizet. A katonai intézkedéseket enyhíteni fogja, de a zálogjogokról nem mond le. A jelenlegi francia-belga közgazgatást hajlandó szövetségi igazgatással felváltani. Ez esetben a mostani rendszert az internacionális gazdasági igazgatás egyik módzata követné, de biztonsági okokból a stratégiai pontokon továbbra is katonaság marad.

A római lapok vatikáni forrásból úgy értesülnek, hogy a pápa rendkívül rosszalja a német és francia püspökök politikai természetű polémiáját. Valószínű, hogy a pápa legközelebb a vatikán titkárához intézett nyílt levélben fogja kifejteni álláspontját a Ruhr-kérdésében.

Magyarország életbelépteti a nemzetiségek jogait

Szabadon használhatják nyelvüket a hatóságoknál. A nemzetiségi iskolák egyenrangúak az államiakkal. Egyetemi tanszéket kapnak a kisebbségek

(Budapest, június 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar kormány elhatározta, hogy egy rendelettel újból szabályozni fogja a magyarországi nemzeti kisebbségek egyenjogúsítását. Ez az új rendelet állítólag a trianoni békeszerződésben vállalt kötelezettségeken túlmenő jogokat biztosít a Magyarországon területen maradt nyelvi kisebbségeknek. Részletesen szabályozza a kisebbségi nyelvek használatát a közigazgatásban. Ezentúl a közéleti közgyűlések jegyzőkönyveit az 1868. évi nemzetiségi törvény rendelkezései szerint kell vezetni. Minden nem magyarajku magyar állampolgár saját községéhez, az önkormányzati hatóságokhoz és a minisztériumokhoz saját anyanyelvén szövegezett beadvánnyal fordulhat. Az ilyen beadványokra hozott határozatokat a felek beadványuk nyelven készült hiteles fordítással együtt kapják meg, ha eziránt kívánságukat a beadványban kifejezik.

Ott, ahol a lakosság együtöde ugyanazon kisebbséghez tartozik, a hivatali tisztviselők kötelesek a felekkel anyanyelvükön érintkezni. A nem magyarajku állampolgárok járásbírók, törvényszékek előtt szóban és írásban anyanyelvüket is használhatják, ha az illető bíróság területén élő lakosságnak legalább együtödét teszik.

A rendelet kulturális szakasza biztosítja a kisebbségek szabad iskolaválasztási jogát. Kimondja

a rendelet, hogy senkit sem lehet korlátozni abban, hogy tanulmányait a törvényeknek megfelelő faj, fokozatu és jellegű tanintézetek közül milyen nyelvű iskolában folytassa. A nem magyar nyelvű községek telekezeti és egyesületi iskoláitól a nyilvánossági jogot nem lehet megtagadni és ezek az iskolák az állami segélyezési jog tekintetében teljesen egyenrangúak az állami iskolákkal. Azokban a községekben, ahol az ugyanazon kisebbséghez tartozó tankötelesek száma eléri a negyvenet, vagy ahol a kisebbség a község lakosságának többségét teszi, a szülők kivánságára megfelelő számú osztályban tanítási nyelvül egészben, vagy részben a kisebbségi anyanyelvet kell alkalmazni. Polgári és középiskolákban, vagy párhuzamos osztályokban kell törtennie az oktatásnak, vagy részben, esetleg egészben a tanulók nyelvében. A tudományegyetemen a kisebbségek nyelve és irodalma számára legalább egy tanszéket kell felállítani.

A közigazgatási hatóságoknál és bíróságoknál alkalmazott tisztviselőket a rendelet kötelezi, hogy két éven belül a jogi következmények terhével sajátítsák el a szükséges kisebbségi nyelveket. A nyelvhasználati szabályok megszegése feyelemi véttség. A közhivatalokban kötelező kisebbségi nyelvek ismeretének biztosításáról szóló törvényjavaslatot a miniszterelnök rövidesen a nemzetgyűlés elé terjeszti.

Szerkesztői üzenetek

H. Ferenc, Máramarossziget. Szívesen vesszük, ha úgy zsidó, mint más természetű eseményekről gyors és megbízható tudósítást küld. Bővebbet levélben.

P. György sofför. Kérésével forduljon az Erdélyrészi Palesztina-hivatalhoz (Cluj, Cal. Regele Ferdinand 48.), ahol részletes és pontos információt kap. Levél ment.

Z. M. Majd minden nagyobb városban, Kolozsváron több is van.

Előfizető, Zsibó. Névtelen panaszokkal nem foglalkozhatunk. Ha panasza jogosult az ottani posta ellen, nincs oka eltitkolni a nevét. Azt mi is tapasztaltuk, hogy egyes postahivatalok pontatlanul kézbesítik a lapot. Tessék ilyen esetekben névaláírással ellátott levélben nekünk, hivatalos jelentésben pedig a postaigazgatóságnak bejelenteni.

B. Armin, Ploesti. Amerikai tudósítónk nem vállalhat ilyen természetű megbízatást. De nem is volna sok értelme, csak nagy költségbe verné magát, mert Amerikában sokkal kevesebb e téren a munkaalkalom, mint az ott élő szakemberek száma. Töke nélkül éppenséggel nem hisszük, hogy el tudna helyezkedni ilyen kondícióba. Ha mégis ki akar menni, forduljon az amerikai konzulátushoz Bukarestben, ott talán többet tudnak erről a dolgról.

S. Dezső, Alsórépa. Ha mindazt, amit csak most közöl velünk, már első levelében megírja, nem került volna sor arra, hogy személyi motívumokat keressünk az Ön szavai mögött. Bár most is elfogultnak tartjuk, hiszen a dolog nagyon is közelről érinti Önt, szívesen vesszük, sőt kérjük, írjon meg mindent tiszta lelkiismerete szerint, amit az ügyről tud.

Kivándorló. A hét valamelyik napján már közöltük, hogy Galacból a kivándorló-hajó 25-én vagy 28-án, Konstancából pedig minden hónap elsején indul Palesztinába.

S. Emánuel, Nagyszében. Versét kétszer is elolvastuk, de egyszer sem találtunk benne olyasmit, amiért megérdemelné, hogy leközöljük.

M. Ferenc, Szatmár. Osodáljuk, hogy Ön nem tud magyar nyelvű zsidó könyvhöz jutni. Olvassa csak el az Uj Keletben naponta megjelenő hirdetések: a könyvosztályunkban minden könyvet megkaphat. Giszkalay verseskötetéből a számított példányok tudunkkal már elfogytak, a „Kabbalisták és csodatevők”-ből nem készült amattörkiadás.

A. Manó, Szászváros. A kereskedelmi kamara vámirodájának információja szerint a száritott báránybőr kivitele egyelőre tilos. De az Uj Kelet közgazdasági rovatában pénteken megjelent közlemény szerint most jár küldöttség Sassu miniszternél, hogy a bőrexportot tegye szabadddá. Az intervenció eredményét közgazdasági rovatunkban közölni fogjuk.

Studio, Oradea-Mare. 1. Olaszország városai közül a legtöbb zsidó Firenzében él. Vallási életük megfelel az erdélyi haladó ortodoxiának, amely a neológiához áll közelebb. 2. Az olasz műegyetemek nem oly híresek, mint a franciaországiak. Különösen romániai hallgatók látogatják az olasz egyetemeket nagyszámban a külföldiek közül, mert a lira olcsóbb a francia franknál. 3. A londoni zsidóknál minden vallási árnyalat megvan, a legszélsőbb ortodoxiától a legmagasabbfoku felvilágosodottságig. Vezetőszerepük főképp a kereskedelembe van, de sok a zsidó iparos is. 4. Londonban a legszerényebb viszonyok között is legalább tíz fontra van szüksége havonta.

NYILTTÉR

* E rovatban közölték a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A Technica R.-T. Targu-Mures (Marosvásárhely) iroda- és üzlethelyiségeit a Piata Regele Ferdinand 57. szám alól a Piata Regele Ferdinand (Fötér) 49. szám alatti emeleti helyiségeibe (Missir-cég fölé) helyezte át

Markovits F. ékszerész !
Cluj-Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany- és ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek.

Mégsehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő

**öltönyök,
felöltők,
fluruhák,**

1483 mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Fötér 10. szám.

Szövetek nagy választékban.

Hamar! Lábbelit babylonozni!
Mindem cipész tudja!

* Nem árt a köd, sár, eső, ha Brázy-sós-borszeszt használ. Kapható mindenütt.

* Bürger-gyárak Tg.-Mures vegyészeti osztálya szállit minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

RÓTH cipész

CLUJ,
Str. St. O. Iosif

volt
Szép-
utca

Kandia

karamellék (tej-, kávé- és csokoládéban) megérkeztek

Kérje mindenütt! Minőségük a legkiválóbb!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postánészközlök

Isten lábánál...

— A történelem regénye —
Írta: Sas László

3. Csillagok

A végtelen sikon némán trónolt az idő. Szasztra mozdulatlanul, maga alá húzott lábakkal, beleágyazva ült a sárga homokban. Napok és éjkek hallgatva vonultak el fellete, színek és fények festették át a levegőt, az idő rebbenve szállt, a sárga föld renyhén meredt az ég hatalmas kupolájára. A fenséges mozdulatlanságban csak az idő élt. Láthatatlan lábbal haladt a sikon, a sötét ormokon és a tenger nagy vize felett.

Szasztra szeme üveges fénytelenességgel a ködbefoszló messzeségbe nézett, az ég hajlása mögé, a mennyei sóvény rejtelmes kertjébe. Testét belepte a por, bőrénak ráncait, a kis árkokat eltemette, szemöldökének ívét bevonta, ajkának sápadt hidjára mindenható szűrkeségét terítette. Az idő láthatatlanul járt a végtelen pályán. Csak a szív kalapácsa számlálta az elrebbenő távolságot, amit léptekkel megmérni nem lehetett, ami nem a szél csintalan futása, nem lompos tevék lomha mozdulása, szörnyű és kíméletlen lassu keringés öröktől fogva.

Mellette állott görnyedő gerinccel Amram. Földbedőfött ékes botjába kapaszkodott, nehezen és gyötrődve lélegzett. A csillagok régen kihullottak a menny boltozatjáról, a sűrű alkonyatban elmosódott Moréh sötét tölgyese, mely hátuk mögött nedveket és életet szitt a földből. A legelőn még szétszórt, ostoba türik harapdálták sárga fogsorukkal a kővér füveket. Háráni pásztorok, kikhez hivta vándorok csatlakoztak, a tölgyek árnyékában nyujtották ki erős tagjaikat. A sátorosokban, melyek belepék a tisztást, halk dalok csendültek, szöke emmorita leányok incselkedő kacaja siklott a tölgyek alatt heverő nagy férfitestek felé.

Északon rőtbarna hegyek sötét homloka nézett feléjük, katlanokban népek erjedtek, szaporodtak és lassan, mint a hőmpölygő folyam, ereszkedtek le a hatalmas medencébe. A föld és a kalászkok szaga vonta őket és üldözte a kopár szirtek természetlensége. Magvat adni nem tudott, csenevész gazosán éhezve begették az állatok, sűrű levegője sűrű hullámsásvá dagasztotta az ereket, semmi nem termett ott, a kietlen, rozsdakérgű sziklák között, csak ember, buján és gazdagon.

Szasztra hallgatott. Merev tagjai nem mozdultak. A széltől, ha átsuhan fején, nem rezzennek meg az acélos hajfürtök. Mintha nyitott szemén kiosont volna belőle az élet, mozdulatlanságban ült a homokon. Torkának csatornáján nem járt át a lég, bőre alatt nem csörgött a vér, gyomra, már holdtölte is elmúlt, nem kapott ételt és italt. De testében forró párok gerjedtek és sűrű gőzölgéssel áradtak fel a fejébe. Szemének üveges burka alatt, mint az áldozati oltár, izzóra hevült a két kis medence. És mellette Amram állott rokkant gerinccel.

— Szasztra! — sóhajtotta — Meddig várjak még?

A bágyadt csend végtelen lapját halkan koppintották meg a szavak. Amióta ott voltak a pusztá tenyerén, az idő és tér foltjában gögös kitartással hordozták fel önmaguk barlangjából a kinok sötét démonait. És vártak, a homok fővényén, mely keletnek siklott, melyen nem járt senki, csak az idő, felette nem keringett madár, csak a menny nézett le rá érzéketlen egyformasággal. Ott vártak, az iráni Szasztra és a sémita Amram.

— Amram, légy türelmes, — szólalt meg a halotti hallgatásból Szasztra. — Nem várja-e a homokszemecske türelemmel, hogy beteljék rendeltetése. Nem várja-e türelemmel a kos a legelőn, hogy feláldozd ismeretlen istenednek. Kérdezi-e a szirt, mikor áll meg mellette az idő, mely magasabban trónol, mint a menny és mélyebben jár, mint a felbuggyanó forrás. Az időnek nincsen foka, mint a hegyek csucsának és nincsen földbevájó gyökere, mint a sötét tölgyeknek. Légy türelmes, Amram.

A nagy ember megrázkodott.

— Bejártam országokat, uraskodtam Damaszkuszban, trónt ígértek és én modtam, minden dicsőség az Övé. Barmokat gyűjtöttem és

szolgák szegődtek mellém, kincseim megszapordtak, hatalmam megnövekedett és én mondtam, minden hatalom az Övé. Elhagytam apám földjét, hogy sirját ne lássam többé, városok kőházát, idegen földeket járom és mondom, minden föld az Övé. Megnyilatkozott bennem és azóta vándor uton vagyok, mindig délnek és délnek és amerre utamban érek, hangosan kiáltom: Uram, királyom, egyetlen Elő, aki magadtól lettél és beléd lett minden, mutakozz meg nekem, hogy látni tudjalak, hogy lábad elé búrulhassak és a porba vethessem magam előtted!

— Ne légy türelmetlen Amram, — beszélt megint Szasztra. — Veled jöttem, mert hivat veled jártam be országokat, veled uraskodtam Damaszkuszban és hallgattam, ha türelmetlen zokszóval kerested és hivatad Ot. Amikor láttam sajnásodat és hallottam panaszodat és éreztem sóvárgásodat, kézenfogtalak Amram és kivezettelek asszonyod sátrából, hugaid és testvérőcséid közül, összegyűjtött néped országjából és ide hoztalak a sárga homokra, melynek kopár végtelenségében nincsen semmi egyéb, csak az ő láthatatlan kegye. És ígértem neked Amram, hogy el fog jönni hozzád.

— Ígérted, vártam rá. Az éhezés és a szomjuzás kinja nem riaszt, a szomjuságnál ezerszer inkább epezt a sóvárgás utána. Ígértem akarok tőle, hogy magot ad nekem. Mig itt álltam melletted és hallgattam némaságodat és örökön minden vágyódással csak reája gondoltam, apáimat láttam, köbevéjt sirjukban akik nem haltak meg, mert bennem élnek, bennem rejtegetik eltűnésüket. Csak én legyek magtalan Szasztra? Csak én szünjek mindörökre!

És a nagy ember kitárta karját, mely nehéz vádolással ereszkedett rá a sivatagra. Szasztra ekkor alig hallhatóan, mintha álomban beszélne, megint megszólalt. Szemének két izzó medencéjétől áttűszedett a szemgolyók kérge.

— Amram, nézz keletre!

A keleti ég határán, mintha a menny hidjáról ereszkedett volna le, magos, szelid ember, előkelő öltözkében, közeledet feléjük. Suhanya járt a homokon, mintha szellő háta hordta volna. Homloka fehér volt, mint az alabástrom, szemé két, mint a tenger vize. Testén végigomló ruházata az ég biborszínében játszott és lába, mely alig érintette a puha homokot, a szattyánsaruban izmos volt és szörnyen.

Zsidók a diplomáciában

Az angol zsidóság egyik vezetőmbere, Lucien Wolf a fenti címmel alapos, összefoglaló cikksorozatot közöl a „Jewish Chronicle“ legutóbbi számában. Ezekből közöljük kivonatolva azt a fejezetet, amely a zsidók részvételét tárgyalja a XIX. század diplomáciájában, a versaillesi béketárgyaláson és a későbbi diplomáciai tárgyalásokon. Lucien Wolf egyébként a „Joint Foreign Committee“ és az „Anglo Jewish Association“ nevében vezeti a brit külügyi hivatallal és a népszövetséggel a diplomáciai tárgyalásokat. Az utolsó évszázadok alapos történelmi áttekintése után Lucien Wolf az alábbiakat írja:

A múlt század végén még a tiz ujjunkon el tudjuk számolni a zsidó hivatásos diplomaták számát. Ezek közül is csak egy tett szert nagyobb jelentőségre, még pedig Olaszországban, ahol már a XVI. és XVII. században Askenázi és Conegliano nagy sikereket ért el. A tizenkilencedik század egyetlen jelentős zsidó diplomátája *Isacco Artom*, aki Astibeli zsidó szülők gyermeke. Az ugynevezett „risorgimento“ napjaiban ő volt ennek a nagy mozgalomnak egyik diplomáciai támasza. A toscanai külügyminisztériumban kifejtett tevékenysége után 1858-ban Cavour, az olasz egység nagy megteremtőjének magántitkára lett. Jellemző, milyen előítéletek uralták akkor még a diplomáciai szolgálatot is, hogy Cavourt hevesen támadták, amiért ez oly fontos tisztséget zsidóval töltötte be. Artomnak azonban nem ártottak ezek a támadások, mert kétszer is beosztották a párisi olasz követség diplomáciai testületébe. Pasolini alatt államtitkárja lett az olasz külügyminisztériumnak és mint ilyen delegátusként résztvett az 1866.

Amram eléje ment és földig meghajtottotta magát.

— Jó uram, nem tudom honnan jössz, nem tudom merre tartasz, de ha kedves vagyok előtted, felkeresél sátoromban, hogy megmossam fehér lábadat, illó olajjal bekenjem hajad és ételt és italt rakhassak eléd.

Az ismeretlen ember lehajolt Amram fölé és felemelte őt. Kezének érintésétől szelid türelem lopózott beléje, a mardosó kinok, mik testének barlangjában gyötörték, elnémulnak és egyszerre meglelett nagy nyugalommal.

— Jó uram, — mondta megint, — jöttöddel a béke költözött hozzám. Kövessél, kérlek, sátoromba, hogy illően fogadhassalak.

Es ekkor az idegen ember szólott neki.

— Melletted voltam és megérintettelek.

Egy pillanatig tartott és mintha iramló szél háta vitte volna, tovatűnt a puha homokon, az ég eresze alá ért s a menny hidjánál eltűnt a végtelenségben.

A nagy ember, Amram zokogva borult a sárga homokra. Megragadta Szasztra vékony karját, amelyre ráülepedett a por és keményen megrázta.

— Mondd, Szasztra, — kiáltotta, — ki volt ez az idegen, aki a keleti határról jött és eltűnt újra az ég határán?

Szasztra szelid, megtört, fáradt szemmel nézett Amramra.

— Láttad őt és beszéltél vele?

— Hozzám ért a keze és homlokommal érintettem a lábát.

— Halottad a hangját?

— Lány volt és csengő. Ki volt? Jött, mint az álom és eltűnt, mint a szó, mely kiesett az ajkán.

— A lelkiismereted volt, Amram, mely panaszaid hívására megjelent, mely sóvárgásodra eléd állott és amely megmutatta arcúlatát neked.

Amram fuldoklott az örömtől, ami, mint a forrás vize a földből, sarjadt ki belőle.

— A lelkiismereted volt, — ismételte Szasztra — mely része a Névtelennek, akit bolyongva keresel országok földjén. A hited volt, mely megmutatta szelid képét neked.

— Magom lesz, — ujjongott a porban Amram.

Es felemelte tekintetét az égre, melynek határtalan, fenséges magasságában sűrűn és ragyogón megsokasodtak a csillagok.

évi, valamint az 1870—1876 közötti béketárgyalásokon. 1876-ban szenátorrá választották és helyettes államtitkári minőségben vett részt a külügyek intézésében. Diplomáciai sikerei mellett az irodalomban is ismertté tette nevét, különösen mint Cavour életrajzírója.

Artom mellett a nemzetközi diplomácia többi zsidó tagjai csak másodrendű szerepet töltöttek be. Az angol külügyminisztériumnál volt a híres De Worms-család rokona: *George Samuels*, aki Ponsoby gróf magántitkára is volt, amikor a gróf konstantinápolyi nagykövet volt. *Hirschel de Minerbi* egyiben kancellárja volt a londoni olasz követségnek. Két németországi zsidónak is sikerült a diplomácia alosztályában helyet kapni. *Oppenheim Miksa báró* huszonöt évvel ezelőtt német diplomáciai ügyvivő volt Egyiptomban, míg a frankfurti *Rotschild Vilmos báró* unokája, *Goldschmidt-Rotschild Albert* a müncheni porosz kirendeltség attaséja, a világháború kitörésekor pedig a londoni német követség titkárja volt. Ezekén kívül sok zsidó volt konzulatusi szolgálatban, akik néha diplomáciai funkciót is gyakoroltak, de alapjában véve konzulok nem számítanak diplomatáknak.

A hivatásos diplomácia terén észlelhető kis arányszámot azonban kiegyenlítik a zsidó amatőrök, akik olyan politikai tisztségeket töltöttek be, amelyekkel diplomáciai hatáskört is kaptak. Leghíresebb példája az ilyen diplomáciai sikereknek *Benjamin Disraeli* (Beaconsfield lord), aki regénybeillő karrierje mint Anglia tejhatalma megbizottainak vezetője érte el tetőfokát 1878-ban a történelmi jelentőségű berlini kongresszuson. Voltak ekkor, akik azzal vádolták Disraelit, hogy zsidó politikát csinál,

mások hizelgő párhuzamot vontak közte és a híres József Nászi között. Ez az összehasonlítás érdekes pikantériát kapott Cyprus szigete által, amelyet a Nászi Törökország számára követelt és amelyet Disraeli az angolok számára foglalt el. Salisburg lordnak a vádja, hogy Disraeli zsidó politikát csinált Berlinben és zsidó célokat szolgált, természetesen nem igaz. Az igazság az, hogy zsidó származása akadály volt számára, de a legkisebbje annak a sok nehézségnek, amelyeket oly sikeresen leküzdött Disraeli, hogy Bismarck herceg határtalan csodálatát is kivívta.

Ugyanennek a korszaknak a zsidó diplomatai között, akik csak átmenetileg szerepeltek a világpolitikában, első helyen áll a kiváló ügyvéd, Judah P. Benjamin, aki 1862-től 1865-ig államtitkárja volt Davis Jefferson konföderációs kormányának. Pirbright lord, akit inkább Henry de Worms báró néven ismernek, Anglia teljhatalmu megbízottjaként elnökölt az 1888. évi cukorkonferencián. Julian Klaczko, a diplomata-történetek kiváló szerzője, a bécsi külügyi hivatal alájapok kancellárja lett 1869-ben Beust alatt.

Az északamerikai Egyesült-Államokban, ahol az egész diplomáciát rendszerint amatőrszerűen üzik, szintén találunk néhány tekintélyes zsidó exponenst. Benjamin Peixotto a hetvenes években Bukarestbe került mint konzul és diplomáciai ügyvivő. Az ő kinevezése egy kongresszusi határozatra történt, amely a romániai zsidóüldözések ellen tiltakozott. Peixottonak az volt a feladata, hogy a romániai zsidókat bizonyos mértékig külső diplomáciai védelem alá helyezze. És ő ezt a hivatását lelkiismerettel és bátorsággal töltötte be. A román politika emiatt meggyűlölte ugyan, de ő kitartással küzdött a kituzott cél érdekében.

Három zsidó követe volt Amerikának Törökországban: Salamon Hirsch, Strauss Oszkár és Henry Morgenthau és mind a három kinevezés szerencsés volt. Strauss Oszkár később a hágai nemzetközi bírósághoz neveztek ki Amerika jogi képviselőjéül. Soha egyetlen diplomatát nem részesítettek nagyobb tiszteletben az amerikaiak, mint Strausst. Nyílt titok, ha Henry Roosevelt ismét elnök volna, Strauss Oszkár londoni nagykövete lesz Amerikának. Morgenthauról eleget mond az a hatalmas kötet, amelyben „All in a Lifetime” cím alatt ömaga írja meg munkás és eredményes életének a történetét. Még három amerikai diplomata érdemel említést: Ira Nelson Morris, aki éveken át stockholmi meghatalmazott minisztere volt az Uniónak; Joseph Kornfeld jelenleg is meghatalmazott miniszter Teheránban; Lewis Einstein, ha magasabb kinevezést nem kapott, most is nagykövet Costa-Ricában. Kornfeld rabbi és kiváló hebraista Nemrégiben az ohioi Columbus zsidó hitközsége meghívta rabbiájául. Régi személyes jóbarátja Harding elnöknek. Diplomáciai tehetségéről több kiváló angol államférfi nagy elismeréssel nyilatkozott. Einstein egyike Amerika kisszámú hivatásos zsidó diplomatáinak. Valamennyi rangfokozaton átjutott a követségi titkárságtól a rendkívüli követségig és egymásután volt attasé Párisban, Londonban, Konstantinápolyban és Pekingben. Rengeteg nemzetközi kongresszuson vett részt mint az Egyesült-Államok delegátusa. Az irodalomban az olasz reneszánszról és az amerikai polgárháború diplomáciájáról írt tanulmányaival szerzett érdemeket.

Eredeti gyári árak!

Eredeti gyári árak!

„HELIOS”

kötött-szövött árugyár lerakata
Cluj, Piața Unirii
(Főtér)

7.

Óriási választék kötött és szövött árúban, harisnyák és keztyűkben!

KÖNYVEK

Martyrium

(Ein jüdisches Jahrbuch, redigiert und herausgegeben von Jakob Krausz. Wien, Selbsverlag. Folio, 97 S.)

Minden hiányosságával, kevesetmondásával, akart objektívásával és szordinós hangjával együtt: mégis az irtózatosságok tökéletes könyve. Kiadója évkönyvnek mondja és az előszóból arra lehet következtetni, hogy megvan az akarat a második és következő évfolyamok kiadására is. Ha meg fog jelenni a folytatás, akkor lesz még bőven alkalom az első évfolyam hiányosságainak pótlására. A hatás azonban így sem lesz súlyosabb és kegyetlenebb. Kilenvenhét főlőoldalon a zsidó nép legutóbbi elkinzatasának történetéből. És ez is inkább csak szemelvényyszerűen — de pontos statisztikai adatokkal. Az ukrainai zsidó tömegmészárlásokkal nem is foglalkozik. Csak a lengyelországi és magyarországi pogromokról közli a hivatalos adatokat. És ezek közül se mindent. Ez a könyv hiányossága.

A kiadó és az írók mindenütt és oeltudatosan kerülnek az egyéni kiszínezést. Pedig az egyes részletek olyan elismert tollu emberek írták mint Staniszlavki, aki a lengyel pogromok és Halmi József valamint Diószegi Tibor, akik a magyarországi pogromok történetéhez szolgáltattak adatokat. Halmi nem is tesz egyebet, mint hogy a hivatalos jegyzőkönyvek és memorandumok közül ad közre egy maréknyit. És Diószegi is, aki a magyarországi antisemitizmusról mint intézményről írt a könyvbe tanulmányt, stilusbeli színezés helyett kegyetlen statisztikai adatokkal tarkítja írását. De éppen így a maga statisztikás, rettenetes idegségében a jajgató, gőzölgő vér szörnyű könyve a Jakob Krausz évkönyve. En is követni akarom ezt a statisztikás ridegséget: ismertetésül álljon itt a pusztá tartalomjegyzék. A lengyelországi pogromok (S. Stanislawsky), Történelmi reminiscenciák, — Az 1918. évi őszi pogromok, — A lembergi pogrom, — Az 1919. évi pogromhullám, — Prof. Nitsch memorandumja a lembergi pogromról, — azoknak a helységeknek névsora, melyekben 1918—1919. években pogromok voltak. (Összesen 152 helység.) A magyarországi pogromokról. Halmi József: Tíz hivatalos jegyzőkönyv a dunántúli és a többi vérfürdőkről. Diószegi Tibor: A vértelen pogrom. Adatok a zsidók rendszeresített üldözéséhez Magyarországon. B. Sz.: A kulturpogrom. Személyi adatok azokról a magyarországi zsidó intellektuelekről, akiket a keresztény kurzus kiűzött az országból.

Az évkönyvet Jakob Krausz hatalmas történelmi tanulmánya vezeti be. A szaktudós biztos kezével vezeti végig az olvasót a zsidó nemzet szinte egész történetén a honfoglalástól kezdve a középkoron, az emancipáción, az asszimilációs áramlaton, az újraéledő zsidó nacionalizmuson, a cionizmuson keresztül egészen a világháború kitéréséig, az összeomlásig és a pogromokig — és mindegyik új szakaszának egyetlen vezérlő motívuma: a zsidó martyrium. Jakob Krausz tanulmányát erős zsidó érzés hatja át, aminthogy az évkönyv megjelenését is a kiadó lüktető zsidósága diktálta. Vigasztalan, keserves könyvet adott Jakob Krausz az olvasó kezébe, de szükséges könyvet, melynek minden zsidó család asztalán ott kellene lenni, mint valami lidérces emlék a tegnaptól és mementó a holnapra. És akár milyen keserves autovivisekciónak is látszik: kívánatos volna, hogy az évkönyv további számai is mentől hamarabb lássanak napvilágot. (g. j.)

Képek, régi és új Palesztina-metszetek, litografiák és Lilien-képeslapok nagy választékban az Uj Kelet könyvostályában.

Ingyen könyv. Aki a „Kabbalisták és csodatévők” öt példányát megrendeli az Uj Kelet könyvostályától, a hatodikát ingyen kapja. Az öt példány ára az ajándékkönyvvel és portómentes küldéssel 125 lej. Utánvételt 3 lejjel drágább.

Isten lábánál. Néhány héttel ezelőtt új regény indult meg az Uj Kelet hasábjain. Címe: Isten lábánál, írója: Sas László. Már az első két folytatásból, amely eddig megjelent, világos volt: valami egészen újszerű, mélyreható, különös fel-fogású írásműről van szó. Sas László ezzel a munkájával olyan időt mutat be, amely háttalanul húzódik meg jó messzire a történelmi koroktól, valahol a keletkezésnek legelején. Ugy látni: óriási kókuszbarna embereket teremt elő, akik hatalmasan állanak a Mindenségben és szőrrel fedett karukkal felnyújtóznak, mert bele akarnak valamibe fogódzni. És ekkor lassan-lassan valahogyan felülről rájukereszkedik az Isten. Ezt az első összefogódzást az Embernek az Istennel formálja dus, öblös szavakkal láthatóvá és érzékelhetővé Sas László. Az olvasók, akiknek ez a regény most kezükbe fog kerülni, kinyílt szemekkel bámulnak majd rá a híves levegőszinű bimbójára.

Sas László regénye a Kadima Kiadó kiadásában a Kadima nyomdában készül famentes papíron ezer példányban. Ezen a kiadáson kívül gyűjtők számára száz számozott példány kerül forgalomba velinpapíron, félbörkötéssel az író aláírásával. Egy példány ára 60 lej, az amatőrpéldányé 240 lej. Sas László könyve az erdélyi könyvkiadás szenzációja lesz. Kétszintű nyomásával, illusztrált címlapjával és formai kiállításával a külföldi könyvkiadás legstilizáltabb termékeivel vetekedhet. Mind a két kiadásból korlátolt példányszámra előfizetést nyit a kiadó: a rendes kiadásból 400 példány, az amatőrkiadásból 50 példány előfizetésben biztosítható; a többi könyvvarusi forgalomba kerül. Az előfizetők kedvezményben részesülnek: a rendes példányt portómentes küldéssel 45 lejért, az amatőrpéldányt ugyancsak portómentesen 180 lejért kapják. Előfizetést a megjelölt példányszámban fogad el a kiadó, azontul csak bolti áron adhatja a művet. A regény legkésőbb augusztus elejéig megjelenik. Az előfizetések postautalványon Sas László címére (Str. Romei 6.), vagy az Uj Kelet könyvostályához küldhetők. A könnyebb kezelés céljából okvetlenül szükséges, hogy a postautalvány szelvényére feljegyeztessek: Előfizetés Sas László „Isten lábánál” című regényére.

Gizskalay János verseskönyve a közönség előtt. Gizskalay János versei az „Uj próféciák könyve”, amely néhány nappal ezelőtt hagyta el a sajtót, kikerült a közönség közé és mindenütt a legkedvezőbb fogadtatásban részesült. Nemesak az Uj Kelet olvasói, de a legtávolabbi zsidó rétegek, sőt a biblikus erők költemények keresztény barátai is a legnagyobb érdeklődéssel nyultak Gizskalay könyvéhez, amelyből az igazi, hívő, férfias ember lendületét lopják át magukhoz. Az „Uj próféciák könyve” a magyar nyelvű zsidó versírás legnagyobb sikere lett.

Szönyegek művészi javítását vállalja az

ARTES

szövművészeti műhely, Cluj

Strada Regala (Majális-u.) 33.

Cégváltozás miatt

a raktáron levő papír-, rövid- és galanteri árúk ki-árusítása meg-kezdődött!

Erdélyi és Kovács cégnél

Cluj, Strada Regina Maria 37 (volt Deák Ferenc-u.)

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Az Uj Kelet cikkeinek utánoyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félre 320 lei, egész évre 620 lei.

Felölös szerkesztő: Marlon Eraó dr.

— **A királyi pár elutazott Varsóba.** Bukarestből jelentik: Ferdinánd király és Mária királyné Bratianu Jonel miniszterelnök és Duca külügyminiszter kíséretében ma utaznak el Varsóba. Az uralkodópár Szinájából indul, a miniszterek különvonata pedig Bukarestből. A két vonat a határon találkozik, ahol a miniszterek átszállnak a királyi különvonatra.

— **A trónörökösné Athénben.** Bukarestből jelentik: Elena trónörökösné ma Athénbe utazott.

— **A nemzeti párt elvben kimondotta a fuziót.** Bukarestből jelentik: A nemzeti párt végrehajtóbizottsága tegnap ülést tartott, amelyen a parasztpárttal való fuzió ügyét tárgyalták. A bizottság elhatározta, hogy elvben elfogadja a fuziót, azonban csak akkor hajlandó erről tovább tárgyalni, ha a parasztpárt eláll az osztályharcra vonatkozó programjától. Ebben az esetben a párt bizottságot küld ki a közös program kidolgozására. A párt erre vonatkozó választát ma adják át dr. Lupunak.

— **Népgyűlés Kolozsvár autonómiájáért.** Kolozsvár város autonómiájának visszaállítása már régóta foglalkoztatja a közvéleményt. Értesülésünk szerint legközelebb népgyűlést tartanak, amelyen az autonómia visszaállítását fogják követelni. A Kereskedők Tanácsa az autonómia követelését erőteljesen támogatja.

— **Gyásznapély Take Jonescu emlékére.** Bukarestből jelentik: Ma délelőtt gyászistentisztelet volt Take Jonescu emlékére, amelyen a kormány több tagja is megjelent. Az udvart Misu udvari miniszter képviselte. Miután Maniu Gyula visszautazott Erdélybe, pártját a színajai gyásznapélyen Vajda Sándor képviselte.

— **A ploestii kereskedelmi akadémia hallgatói Kolozsvárt.** Ploestiből ma negyven kereskedelmi iskolai tanuló érkezett Kolozsvárra, akiket a kereskedelmi és iparkamara fog néhány napig vendégül látni. A fiukat a tapítóképzésben szállásolták el. Az ifjaknak be fogják mutatni az összes kolozsvári gyárat és nagyobb üzemet.

— **Három forgalmi felügyelőséget létesített a CFR.** A minisztertanács határozata alapján a forgalom, vontatás, pályafentartás és vasuti műhelyek ellenőrzésére három főfelügyelőséget állítottak a vezérigazgatóságon belül. Az egyik főfelügyelőség hatásköre a bukaresti, jassii, kiseni és csernovitzi, a másodiké a craiovai és temesvári, a harmadik felügyelőség hatásköre a braszói, kolozsvári és aradi üzletvezetőségek területére terjed ki. A szabályzat szerint az új tisztségeket csak volt kerületi igazgatók tölthetik be, akiknek legalább huszévi szolgálatuk van.

— **Meghalt Méhely Kálmán, a Károlyi-kormány volt államtitkára.** Budapestől jelentik: Méhely Kálmán, a Károlyi-kormány volt kereskedelemügyi államtitkára, a közgazdasági egyetem rendes tanára csütörtökön a Verebely-klinikán, lépoperáció után beállott komplikáció következtében meghalt. Méhely Kálmán egyike volt Magyarország legkiválóbb gyakorlati közgazdászainak, akinek előadásait az egyetemen a diákokon kívül a kereskedők és iparosok közül is sokan hallgatták. Európáé egyénisége a szélesebb közönség előtt is rokonszenvenessé tette személyét. A forradalom kitörésekor Garami Ernő kereskedelemügyi miniszter mellé államtitkárnak hívták meg, mely állásában nagy gyakorlati érzékről tett tanúságot. Politikával nem foglalkozott és ennek tudható be, hogy a forradalom bukása után is Budapesten maradhatott és megtarthatta katedróját is. Tudományos tekintélye még a Horthy-rezsimben is nemzetgyűlési képviselőséget biztosított számára. Dorogh kerületet képviselte a legutóbbi parlamentben. Halála az egész országban nagy részvétet keltett.

— **Kenyérhiány a fővárosban.** Bukarestből jelentik: A barnakenyér hiánya mindinkább érezhető. A főváros tanácsa szigorú intézkedéseket fog életbeléptetni a hiány megszüntetésére.

— **A vasut és a proporcionálbélyeg.** A bukaresti CFR-vezérigazgatóság körrendeletet intézett az összes vasuti állomásokhoz, hogy semilyen mezőgazdasági terményt vagy azok melléktermékeit nem szabad addig beraktározni a vagonokba, míg a szállítmány tulajdonosa szabályszerű nyugtákkal nem igazolja, hogy az egy százalékos proporcionál-bélyegilletéket befizették.

— **Magyarország és a szicíliai katasztrófa.** Budapestől jelentik: A mai nemzetgyűlésen Sczitovszky elnök megemlékezett az olaszországi katasztrófáról, amelyet az Etna kitörése okozott. Sem a háboru, sem a béke szenvedései nem lazították meg lelünkben az emberi érzések szolidaritásának kötelékét, — mondotta az elnök — legkevésbé azzal a nemzettel szemben, amely a háboru alatt a legtöbb emberi érzést, a béke által teremtett helyzetünkben pedig legtöbb megértést, tanúsította. Sczitovszky indítványára a nemzetgyűlés mély részvétét fejezte ki táviratilag az olasz kamarának.

— **Még nem fizetik ki a postatakarék-betéteket.** Néhány nappal ezelőtt olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a postatakarék-betéteket 1:2 arányban kifizetik. A postatakarék-betétek kifizetéséről tudvalevőleg Románia és Magyarország még a múlt évben konvenciót kötött, sőt Bukarestben már az erre vonatkozó törvényjavaslat is elkészült. A javaslat törvényerőre emelkedése után három hónappal a betéteket ki kell utalni. A kifizetés iránt érdeklődtünk a kolozsvári postaigazgatóságnál, ahol dr. Ille igazgató kijelentette, hogy a takarékkönyvek kifizetéséről eddig semmiféle rendeletet nem kaptak. Minthogy postatakarékkönyve leginkább a kisexisztenciáknak volt, a kintalás késedelmessége a betétkönyvtulajdonosokat súlyosan érinti.

— **Házasság.** Glancz Rózsika Targu-Mures és Weiszberger Albert Turda folyó hó 26-án tartják esküvőjüket Tusnád furdón.

— **A betegsegélyző járulékokat június közepétől felemlen kell befizetni.** Megirtuk, hogy egyszakaszos törvénnyel a kormány a járulékok kivetésének jogát a bukaresti munkáspénztárak vezérigazgatóságára ruházta. Ugyanez a törvény a régebbi rendelkezéseket törvényerőre emelte és ezzel a járulékokat a duplájára emelte fel. A bukaresti vezérigazgatóság közölte a munkaadókkal, hogy a törvény értelmében június 15-étől kezdve kell a fölemelt járulékokat befizetni.

— **Ujra érvényesek a féláru diákjegyek.** A kolozsvári üzletvezetőség 6695. számú rendelete értelmében a zavargásokkor megvont utazási kedvezményt a CFR. visszaadta a főiskolai hallgatóknak. A féláru arcképes igazolványok tehát ismét érvényesek az államvasutak összes vonalain.

— **Felemlték a vasuti kiszállások napidiját.** Ma érkezett Kolozsvárra a CFR. vezérigazgatóság hivatalos lapja, mely a kiszállási napidijak felemléséről szóló rendeletet is közli. Eszerint a szolgálati altisztek ezentul ötven, a műszaki személyzet hatvan, nyolcszáz lejes fizetésű tisztviselők nyolcvan lejes napidijakat kapnak. A napidijak további skálája fizetés szerint: 1300 lejig 120, ezernyolcszázötvenig 150, ennél is magasabb fizetés után kétszáz lejes napidij jár minden költség beszámításával.

— **Az új fakontingentálási rendelet.** Bukarestből jelentik: A minisztertanács Sassu kereskedelem- és iparügyi miniszter előterjesztésére elhatározta, hogy ezentul a tűzifaexport csak a kereskedelemügyi miniszter külön engedélyével történhetik. Az engedélyt láttamoztatni kell a pénzügyminiszterrel is. Ezenkívül az exportöröknek kötelezni kell magukat az exportra szánt famennyiség ötven százalékának leadására. Ezt a famennyiséget a kereskedelemügyi miniszter ellenőrzése mellett vagononként háromezer lejes árban a főváros és a miniszter által kijelölt városok faszükségletének ellátására fordítják.

— **A faexport beszüntetése.** A faexport reitorzióképpen való beszüntetése ügyében ma munkatársunk a fatermelők egyik vezető egyéniségével beszélgetést folytatott. A fások mindennekelőtt tiltakoznak az ellen, mintha dr. Groza Péter és a kormány között huszonötezer vagon olcsó árban való tűzifa szállításra szerződés kötött volna. Dr. Groza Péter csak deklarációt tett arra, hogy a fővárosnak hasonló árban szállithatnak az erdélyi és bánati fatermelők tűzifát, mint a CFR.-nek. A CFR.

ugyanis háromezerkétszáznegyven lejért kapja a tűzifa vagonját, ezzel szemben azonban re-kompenzációt kap a vagonkiutalás, export és szállítás körül. Minthogy a főváros hasonló re-kompenzációban nem részesítheti a termelőket, elvárható, hogy csak egy hányadát igényelje az említett olcsó áron, a többi tűzifát pedig a termelők olyan vételáron szállithassák, hogy ez a bukaresti piacot ma uraló árakat leszorítsa. A miniszter rendelkezése nagy zavart idézett elő a faexport körül. Igen sok vagon ugyanis utban van a határállomások felé, ahol százzámra torlódnak a fával megrakott hosszú szerelvények. Rengeteg fuvardíj, fekbér és egyéb költség terheli ezeket a szállítmányokat és teljes lehetetlenség ebből a fából, amelyre már annyi költsége van az exportöröknek, olcsó áron elvonni azt a mennyiséget, amelyet a kormány az exportált áruk fejében magának követel. Az exportárak emelése teljesen meddő volna, mint-hogy sem Magyarországon sem Csehszlovákiában magasabb árakat elérni nem lehet. A két ország ugyanis most el van látva tűzifával és épületfával.

— **Arányi Dezső operaénekes halála.** Budapestől jelentik: Arányi Dezső, a hirveves operaénekes, a Magyar Királyi Operaház tagja csütörtökön reggel elhunyt. Arányit hosszabb idő óta cukorbeteg kinezta, amely az utóbbi időben egészen elhatalmasodott rajta. Ballába megüszkösödött, úgyhogy e hét elején amputálni kellett. Arányi nem bírta ki a súlyos operációt, csütörtökön meghalt. Az elhunyt operaénekes egyike volt az Opera legjobb erőinek. A régi gárdához tartozott, Környeivel, Anthessel kezdte pályáját.

— **Megtámadták a detektívőrszolgálatot.** Néhány nap óta ismét hangos a kolozsvári utca azoktól a bukaresti fiatalemberektől, akik miniszteri engedély alapján sorsjegyeket árusítanak tiz-ezrével ismeretlen jótékonycélra. A sorsjegyárusítókkal már tavaly is baja volt egy a városnak, mint a rendőrségnek és most ujabb botránnyal gyarapították erdélyi szereplésüket. Tegnap este mind a négy fiatalember, Gita Fenesan, Mateescu Emil és két társuk a Demokrácia-vendéglőben mulattak. Egyre hangosabban kezdtek viselkedni, majd belekötöttek Goldstein Hermann tulajdonosba. Az ellenőrző detektívőrszolgálat csendre intette a lármázókat, mire Mateescu vezetésével székekkel és botokkal megtámadták a rendőrség embereit. A harcias sorsjegyárusokat csak nehezen sikerült ártalmatlanná tenni. Bekísérték a főkapitányságra, de kihallgatásuk után szabadonbocsátották őket. Hatóság elleni erőszak címén a kihágási rendőrség eljárást indított ellenük.

* **Elegáns tavaszi ruhákra legujabb divatu himzések divatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Műhimző szalonban“** Str. Memorandului 15. (v. Unió-u.) Ugyanott plüssirozás, gouvrozás minden nagyságban.

* **Székrekedés.** Krafft-Ebing professzor, az ideggyógyítás világhírű kutatója, a Ferenc József kesertvizet sok esetben kiprobálta a hatásával mindig meg volt elégedve. (6)

Róka, kelme, szőrmefestés és vegytisztítás a legjobb kivitelben a

„KRISTÁLY“-nál
Gluj. — Telefon 500.

Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban.

**Sport kötött-
szövött Áruház**

aradi kötő és kötött-szövőgyár levakata

Kötött kabátok, svetterek,
kötött ruhák, harisnya és
kezyü eredeti gyári árban

o o o kapható o o o

CLUJ, Wesselényi-utca 16. sz.

Közgazdaság

Julius elsején lép életbe az új gabona és lisztrendelet. Bukarestből jelentik: a Kenyér és Liszt hivatal előterjesztésére a kormány Erdély és Bánát részére az új gabona és lisztrendeletet Julius elsején lépteti életbe. A prémiumot a malomból eladott lisztmennyiség után június 29-éig bezárólag kifizetik.

Az erdélyi mezőgazdaság állása. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület legutóbbi jelentése a vetés állásáról így hangzik: Korai vetések jobb termést ígérnek, különösen a déli erdélyi részeken van jó termésre kilátás, a többi területeken az őszi buza rövid szalmájú és apró kalászu, úgyhogy csak gyengén közepes termés várható. Tavasz buza a szárazság következtében igen rosszul kelt és fejlődött, némi kivétel csak a hegyvidék (Háromszék, Csik) és a déli erdélyi vármegyék vetésinél mutatkozik, ahol a várható termés néhol közepesnek is mondható, a többi részeken ellenben csak gyenge, vagy pedig tulnyomóan rossz eredményre lehet kilátás. Őszi árpa kielégítő termést ígér, annál rosszabbak a tavaszi árpavetések, amelyek a szárazság következtében fejlődésükben visszamaradtak és igen rosszul keltek, hasonló a zab fejlődése is, úgyhogy utóbbi két terményből csak gyenge vagy rossz termést remélhetünk. A tengeri a csapadékosabb vidékek kivételével, ahol állapota jó vagy közepes, tulnyomó részben rosszul kelt és alig fejlődött, mai állapota szerint szintén csak igen győngye termésre ad reményt. Kerti vetemények, bab, hüvelyesek, kender és len, a kevés csapadékosabb vidéket kivéve, erősen sínyli a szárazságot, hasonló a burgonya fejlődése, amely, különösen a késői fajták, csak gyenge termést ígérnek. A takarmány és cukorrépa állapota közepes, mesterséges takarmányok, réti és legelő fejlődése a szárazság hatása alatt szintén csak közepes, vagy gyenge. Szőlő jó és közepes termést ígér, gyümölcstermés tulnyomóan gyenge. Az állatállomány egészségi állapota kielégítő, bár helyenkint orbánc- és lépfene-esetek gyakran fordulnak elő.

Az osztrák népszövetségi kölcsön tőzdejegyzése és lombardirozása. Az osztrák népszövetségi kölcsönnek úgy a külföldi piacokon, valamint Ausztriában is elért fényes sikeréhez a nyújtott garanciákon és a kitűnő kamatoztatási lehetőségeken kívül elsősorban az is hozzájárul, hogy a kölcsönt a bécsi tőzsdén jegyzik és ezáltal a kötvények tulajdonosai címleteiket bármikor értékesíthetik; ezenkívül a kölcsönkötvények lombardképesek. Eszerint az osztrák népszövetségi kölcsönkötvények tulajdonosa azokat a napi tőzsdérfolyamon bármikor eladhatja, anélkül, hogy rossz vételárfolyam veszélyének tennie ki magát; ha azonban a címleteket meg óhajtja tartani, de pénzre van szüksége, azokra bármikor az osztrák nemzeti bank a címletek lombardjogosultságát és lombardképességét elismerte. Ily módon bárki, aki kölcsönt jegyzett, tekintve attól, hogy egy abszolút biztos és magas kamatokkal járó értékpapír tulajdonosa lesz, magának a kölcsönkötvények eladása vagy lombardirozása által bármikor pénzt szerezhet.

Óriási emelkedések a budapesti tőzsdén. Budepestről jelentik: Az értékpapírpiacon nagy értékemelkedések vannak. A Ganz-Danubius a tegnapi 3,900.000-ról 4,700.000-re emelkedett. A többi papírok is százszázalékos ugrásokkal emelkedtek. További emelkedések várhatók.

Nincs belföldi szén a hazai iparvállalatok számára. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi és iparügyi minisztérium értesítette a nagyipari érdekeltségeket, hogy a folyó évben minden itthon termelt szén valószínűleg az államvasutak és az állami üzemek javára fog lefoglaltatni. A vállalatok tehát gondoskodjanak idegen szén beszerzéséről. A gyárosok egyöntetű eljárással gondoskodnak az üzemek szénrel való ellátásáról és egy központi szénelosztó iroda útján fogják megszervezni a szénszükséglet összeírását és elosztását.

Az idegen vagyonok elkobzásáról szóló törvényt teljes terjedelmében közli a „Consum” vasárnapi száma, amely az új természetrendeleteket és a munkásbiztosítópénztárak kölcsönére vonatkozó tervezetet is tartalmazza. Megrendelhető Cluj, Postafiók 127.

A mai valutapiac

Gyengül a lej. Esik a német márka és a francia frank. A magyar korona belföldi esése

(Kolozsvár, június 22. Az Új Kelet tudósítójától.) A lej a mai párisi nyitásnál a tegnapi 812-ös árfolyamról 8-ra esett. A lej gyengülése következtében a nyugati devizákban szilárdulás észlelhető. A svájci frank a tegnapi 3525-ös árfolyamról 3570-re emelkedett. A német márka a tegnapi zürichi utótőzsdén 45-ről 40-re esett. Az esés a pénzügyi körökben nagy meglepetést keltett, mert az utolsó két napon a márka megszilárdulása volt tapasztalható. A mai nyitásnál 41-re szilárdult és a zárlatnál is 41 maradt. A márka esése a francia frank esését eredményezte. A mai zürichi nyitásnál 3460-nal jegyezték. A zárlatnál 3440-re esett. A magyar korona Zürichben változatlanul 650. Belföldön a zürichi stabilizálódása ellenére állandóan gyengül. A budapesti devizaközpont is állandóan emeli a külföldi valuták árfolyamát. Egy lejért 41—45 K-t fizet.

Irányzat: Lejben ingadozás, márkában, magyar koronában gyengülés.

Június 22-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

4500—4700 külföldi magyar koronát,
6000—6200 belföldi magyar koronát,
35800—36100 osztrák koronát,
807—808 francia frankot,
282—283 svájci frankot,
050—050³/₄ dollárt,
1084—1086 olasz lírát,
65800—66200 német márkát.

Valutapiac június 22-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1240, London 912, Newyork 199, Róma 910, Zürich 3530, Prága 595, Bécs 2900, Budapest 290, Berlin 15¹/₂.

Bukarest. Valuták: Márka 23, léva 240, török lira 115, font sterling 910, francia frank 1270, svájci frank 36, lira 900, drachma 475, dinár 200, dollár 203, Napoleon 720, osztrák korona 31, magyar korona 160, cseh korona 600, lengyel márka 23.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 41—41, Newyork 557¹/₂—557, London 2570¹/₂—2572¹/₂, Páris 3460—3440, Milano 2530—2515, Prága 1669—1669, Budapest 650—650, Belgrad 605—635, Bukarest —, Varsó 55—55, Bécs 78¹/₂—78¹/₂, Bécs lebélyezett —, Amsterdam 24840.

Berlin. Nyitás: Róma 6275, London 637000, Newyork 13800, Páris 8560, Zürich 24800, Prága 4150, Bécs —, Budapest —.

Berlin. Zárlat: Róma 6160, London 628000, Newyork 136000, Páris 8375, Zürich 24400, Bécs 194, Prága 4095, Budapest 1560.

Páris. Nyitás: London 7450, Newyork 1620, Berlin —, Róma 7315, Prága 4875, Bukarest 800, Zürich 209¹/₂.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Napoleon 3231—3351, lej 41—45, font sterling 38050—39250, márka 620—700, olasz lira 374¹/₂—391¹/₂, francia frank 515—532, szokol 24700—25900, svájci frank 1480—1540, oszt. korona 1165—1265, dinár 9400—9800, dollár 8250—8550, lengyel márka 820—890.

A budapesti értéktőzsdé zárata. Magyar Hitel 126.000, Osztrák Hitel 58500, Zabolai 31000, Rima 61500, Déli vasut 48000, Államvasut 198.000, Kohó 220.000, Ganz-Danubius 4,400.000, Kőszén 680.000, Papír 10500, Slavonia 34000, Viktoria 70.000, Kereskedelmi Hitel 27990, Kereskedelmi Bank 315000, Baróti 3500, Urikány 304.000, Láng 64.000, Lipták 8500, Schlick 43.000, Brassói 145.000, Cukoripar 800.000, Klotild 43.000, Temesi szesz 26.000, Beocsi 250.000, Salgó 229.000, Atlantika 33.000, Földhitel 100.000, Mútrágya 103.000.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Tökmag. (Dartó Nikodemi vigjátéka. Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) A bemutatott vigjáték, a jó emésztést elősegítő darabok műfajához tartozik. Vacsora után igen kellemesen el lehet unatkozni mellette. Csak egy kávéskanálnyiival több szentimentalizmus: és már émelegős volna, egy gondolatnyival több laposság és már a butasággal volna határos. Az író azonban biztos kézzel mérte ki az adagokat, szentimentalizmusból és laposságokból, lehetetlen helyzetekből és valószínűtlen cselekményből: egy vonalnyival sem többet, mint amennyire egy jól nevelt polgári lelkiismeretnek a vacsora után föltétlenül szüksége van — és ezzel megszületett az emésztési darab. A drága kislányról, az utca virágáról, a kis Senkiről szól az ének, akit hiába hívnak kis senkinek: az egész darab mégis ökörfüle forog és csak az ő kedvéért íródott meg. Ártatlan, vadóc tisztaságával elkergeti a legény szívéből (sőt a lakásából is) a hisztéria szeretőt, a polgári flörtöt és a férfi boldogan enged az igazi szerelem kényszerének. Arra mindenestre kivételesen alkalmas a darab, hogy egy kedves színésznő végig csevegje és a közönséget három fölvonáson keresztül nevetesse és könnyeztesse. Nagyon jól megválasztott darab volt ez a két szatmári vendég: Marsi Gizi és Földes Mihály bemutatkozására. Földes Mihály régi, rutinos színész, erős férfiasággal adta az anyagi és erkölcsi nyomorban küzködő fiatal mérnök szerepét, aki erős akarattal kiverékzi magának a boldogulást és kiszakítja magát a szerelmi csalásokból, hogy a kis Senki karjaiba dobhassa magát. A közönségnek tetszett a játék és az utolsó fölvonás kedves bucsuzó jelenetében szíves nyiltzini tapsot kapott. A kis Marsi Gizitől viszont a közönség az első pillanattól kezdve el volt ragadtatva. Pedig az első fölvonás egész ideje alatt erősen megéreződött játékán a lámpaláz. De jelenetről-jelenetre mindinkább urrá lett a színpadon és közönségen. Bészéde szép, tiszta, színpadi megjelenése nagyon megnyerő és színészi készségében igen nagy fejlődések lehetőségét hordja. Egy fél-esztendei kolozsvári működés után legjobb színpadi erőink sorába állhat. A kolozsvári társulatnak határozott nyereség volna leszerződése. A többi szereplők: Baróti Böske a hisztéria szerepében, Forgács és Poór Lili (próba nélkül ugrott be a beteg Szabados Piroska helyett) a férj és feleség szerepében, Mihályffy és Izsó két epizód szerepben, mint mindig, most is kiválóak voltak. (g. j.)

A Habima Szászrégenben. Szászrégenből jelentik: Június 25-én négy előadásból álló vendégzereplésre ideérkezett Stramer kitűnő jiddistársulata a Habima, amely innen Gyergyószentmiklósról utazik. A társulat következő állomása Maroshévíz lesz, ahol huzamosabb ideig fog a társulat vendégzerepleni.

Heti műsor

Szombat 8 órákor: Aranymadár. (Operettjudoág 9-edeszer. Premier helyárrakkal. Tompa Béla vendégjátékával. Napibérlet 148. sz. A. Sorozatszám 446.)

Szombat háromnegyed 11 órákor: Mit járkálsz meztelenül. Julia kisasszony. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 447.)

Vasárnap délután 3 órákor: Hazudik a muzsikászó. (Tompa Béla vendégjátékával. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 448.)

Vasárnap este fél 8 órákor: Kék mazur. (Operettjudoág 20-adszor. Tompa Béla vendégjátékával. Premier helyárrakkal. Bérletszűnetben. Sorozatszám 449.)

Vasárnap háromnegyed 11 órákor: Iglói diákok. Éjjeli előadás délutáni helyárrakkal. Sorozatszám 450.)

A színházi iroda hírei

Rendkívül ambícióval készül a színház énekes személyzete a legközelebbi operettpremierre Gilbert Hermelines nőjére. A próbák Izsó Miklós

TUNGSRAM A legjobb villamkörte! Mindenütt kapható!

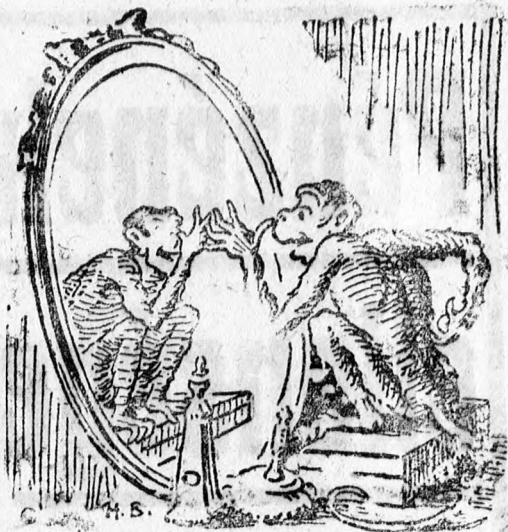
rendezése és Stephanidesz dirigálása mellett szorgalmasan folynak már a pompás új operettből. A jövő hét csütörtöki estéjén lesz a Hermelines nő bemutató előadása, a főszerepekben Kolbay Ildikóval, Somogyi Emmivel, Aldorral, Tolnay mint vendéggel, Sümegivel, Takáccsal, kik felváltva fogják a szerepet játszani, Leóvegyvel, Réthelyvel, Csellével, Izsóval. — Vasárnap éjjel háromnegyed tizenegy órakor az Iglói diákokat adják és pedig délutáni olcsó helyárral. Szombaton is lesz éjjeli előadás, amikor Feydean brilliáns vigjátéka, a Mit járkálsz meztelenül? c. francia bohózatot adják Poór Lilivel a főszerepben és Strindberg drámáját, a Julia kisasszonyt Baróttival és Tárayval. — Szombaton este kezd meg pár estére terjedő vendég-szereplését Tompa Béla. Szombaton az Aranymadárban, vasárnap délután a Hazudik a muzsikászó c. operettben s vasárnap este a Kék mazurban fog fellépni Tompa Béla. — Azok a szervezett munkásbérlek, kik az irodalmi munkásciklus előadására a szakszervezek kulturbizottsága útján váltották meg bérletjegyeiket, — szombatig — délelőtt 10—1 óráig a színház irodájában érvényesíthetik azokat a 6-ik előadására, mely a jövő hét szerdáján lesz megtartva. A munkásciklus utolsó előadásán Shakespeare vigjátéka, a Makrancos hölgy kerül színre.

SPORT

A Haggibbor külföldi turája. A bajnokság befejeztével a Haggibbor csapata valószínűleg külföldi turára fog indulni. Az egyesület több kiváló külföldi csapattal lépett érintkezésbe. Az eddigiek szerint vagy Törökországban, vagy Lengyelországban fog vendégszerepeltetni a Haggibbor. A lengyel tura ügyében Bíró Gyula a krakói Makabbi trénerre, az MTK volt válogatott játékosra, rendkívül szívélyes hangú levélben kereste fel Jakabbi Ernőt a Haggibbor intézőjét és nagyon valószínű, hogy a Haggibbor a meghívást elfogadja. Ebben az esetben a tura első állomása Csernovitz volna, ahol az ottani Makkabeával is, Hakoahval játszana két mérkőzést, a tura további állomásai pedig Lemberg, Lódz, Varsó, Krakó, Stanislaun, hol egy-egy mérkőzést játszana a kinttű együttes.

A Haggibbor Nagyváradon. A Haggibbor csapata vasárnap Nagyváradon játszik az ottani Makkabeával. A mérkőzés revansjellegű, amennyiben a Haggibbor a múlt évben 2:0 arányú vereséget szenvedett a kinttű nagyváradai zsidó csapatól. A Haggibbor csapatából ezuttal hiányozni fog a kinttű Jakobi, kit a farszortó szezon nagyon megviselt és pihenésre kényszerült. A csapat összeállítása: Sugár—Pollák, Lazarozius—Virág, Braun, Gombos—Rosenberg, Ankraut, Bornstein, Reményi, Nyul. A csapat a szombatest. gyorsvonattal utazik Jakobi Ernő intéző kíséretében és a játékosok ezután is felkértenek, hogy a kijelölt időre pontosan megjelenjenek a pályaudvaron.

* Strandruhák, dresszek, cipők és sapkák gyönyörű kivitelben kaphatók Sugár & Co. sportáruházában Cluj, Calea Victoriei 5. Téniszcipőkben és felszerelésekben nagy választék.

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET
Lloyd 1479
Barok, csillag és virágcsiszolással valamint adótt rajzok után
művészi kivitelben készít
HUNWALD, üvegciszoló és tükörgyára
CLUJ—KOLOZSVAR, Str. Vlahuta (v. Bolyai-utca) No. 3.
Hibás tükröket újra fonsoroz o o o

„SIRPINOL“
legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen.
Ugymint: tüdő- és hörghurut, köhögés, számarköhögés és tuberkulózis ellen. Mindenki kérje házi- orvost, hogy „Sirpinol“-t rendeljen.
Kapható minden gyógyszeriarban
Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára, Reghinul-Sásesc. 1557

GARDI és TARSÁ
fényképzési műtermei
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13
Portrék, gyermekfényképek, nagytűsok

Golyóscsapágyak
F. & S. Schweinfurt a. M.-féle gyártmányok a legjobbak! Kaphatók minden méretben
Emil Blaga, Cluj
Kivánatra árjegyzékkel szolgál.
Sztétküldés országszerte.

! Olcsó bevásárlási forrás! Textil, kötött és rövidáruház a
Feuerstein J. Cluj, str. Regina Maria 12. 1466

Concurs
Bei der orth. isr. Cultusgemeinde in Sibiu (Hermannstadt) ist die Stelle eines **שמש** zu besetzen. Von Bewerber wird gewünscht, dass er im Bedarfsfalle **עופות שורט** sei, **כעל הפלה** und **קורה** Der Aufgenommene könnte ew. später auch **הכרה קדישה** Dienste übernehmen. Gehalt nach Übereinkomen. Offerte bis 15. Juli zu richten an die „orth. isr. Cultusgemeinde Sibiu“.

Irodaberendezések
Kopenetz gépzemű asztalosműhelyében olcsón szereshetők be
Cluj, Honvéd-utca 92

Feketeerdői üveg
és mindennemű
porcellánárut
legolcsóbban
Telefon 586
Kerekes Ernő
áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 4.
Engross! 1484 **Endetail!**

Nyomdák
Dobozgyárak
Könyvkötészetek
figyelmébe!
Képviseljük:
Typograph G. m. b. H. Berlin:
Universal „B“ típusú szedőgépek és alkatrészek
Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal:
kő és könyvnyomdagépek, körforgó (rotációs) gépek
Heidelberger Schnellpressenfabrik, Heidelberg:
automatikus kiszolgálású tégely gyorsajtók
Chr. Mansfeld, Leipzig:
könyvkötészeti és cartonage gépek
Klinghard-sche Schriftgiesserei u. Messinglinienfabrik, Leipzig: cím és kenyérírás, rézleniák.
Szállítunk raktárról:
a legkintűbb minőségű festéket, hengermasszát, fűződrótot és a nyomdaiparban használt összes anyagokat.
Technica R.-T.
Tg.-Mureş
Sárgónycim: Technica. — Telefon 3-36

M E G N Y I L T
Dr. Blumenfeldné és Deésy Gizella
női- és gyermek-szalonya
M E G N Y I L T
Strada Regina Maria (v. Deák F.-u.) 42. sz. alatt
Kész modellek és mérték utáni rendelések jutányos áron. 5522

Longines 7 nagydíj
Elegáns és pontos!
Lloyd 1703

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-kereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér
Schönberger, Spitz & Co. 1352

Lüszter saccó és mellények
Mosó ruhák
Tennisz nadrágok

Neumann M.
 cégnel Cluj,
 Piața Unirei 14. Tel. 431.
 1502

Mégis csak legjobb a

„RASOL IDEAL“
 késnélkili borotváló por, amely az ország legrégibb gyártmánya

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kilogrammos szép kivitelű csomagolásban. 1481

5 kilogram vétel franco-franco lei 130—, kisebb mennyiségben lei 30— kilogramonként. Hozzávaló csontkés darabonként lei 17 és 25

Óvakodjunk az ártalmas összetételűkből összeállított utáztatóktól. Csak az „Ideal“ felirású a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

Reszling József fodrász
 Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

Főelárulítóhelyek:
 Glanczmann Adolf, illatszertár, Sighetul-Maramures
 Rosenzweig Jakob, illatszertár, Dej
 valamint minden drogériában kapható.

Nagy- és kiskereskedők figyelmébe!

TELJES VAGONRAKOMÁNY

C É R N A

G A R . 4 0 0 J D S .

MÁRKA ÉRKEZETT

Landesmann & Weisz
 cérna- és pamutáru importörökhöz
 Cluj, Uránia-palota

Eladások mindenkor a legelőnyösebb napi árak mellett történnek. Kérjen árajánlatot!

Pénzének ellensége

az, aki nem győződik meg, hogy

1. Rövid-kötött árak a **„PARISIEN“** áruházban

2. Férfidivatkülönlegességek a **„PARISIEN“** áruházban

3. Üveg, porcellán és díszműárak a **„PARISIEN“** áruházban

4. Gyermekkoszúk, gyermekjátékok a **„PARISIEN“** áruházban

legelőnyösebben lehet beszerezni!
 Cluj, Cal. Reg. Ferd. 12.
 5-92 Telefon 5-92

Épületüvegezés, képeretezés,
 kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblauveg, lámpaárak és porcellánedényekből legelőnyösebb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál
 Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.
Engros! Endetall!

Engros 1353 **Endetall**

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL
 CLUJ,
 Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Sósav **E c e t s a v** Kénsav

börgyártáshoz szükséges vegyitermékek, Meister Lucius és Badische anilinek nagy tételben érkeztek

Kalmár Áruforgalmi R.-T.
 fűszer-, festék- és gyarmatárkereskedés engros és detailosztályába Cluj, Str. R. Maria (Deák F.-u.) 42

ארטה' כשר ארטה' כשר

Szalámi

és mindennemű felvágottak a legelőnyösebb napi árban állandóan frissen kaphatók:

Lebovics szalámigyár
 Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz.
 Árjegyzék és ארטה' כשר kívánatra ingyen

„TACAMUL“

EZÜSTARUGYÁR
 CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu volt Petőfi-utca 3

Ezüstöt a legmagasabb áron vesz!

Gyárt evőeszközöket, dísztárgyakat csak viszonteladóknek

Telefon 4-82. Sürgőny cím: Tacamul Cluj

Hölgyek! A Höfer-féle 2. számú bürpor fehér, rózsza és krém színben, a leg-
jobb arcápoló. Izzadság, kiütéseknek Höfer 3. sz. salicylos bürporát használja.

Coloniale Kereskedelmi R.-T.

Ajánlja: Fűszer, gyarmatárú, export-import
cikkeit! A Temesvári Malmalom Concernhez
tartozó összes malmok lisztjeinek főlerakata

Marosvásárhely

Perfekt gyors- és gépirónót felvesz az „Uj
Kelet” kiadóhív., Cluj-Kolozsvár, Brassai-u.

GOWAG

KÖZKERESÉTI TÁRSASÁG

**Goldstein,
Wald és Glasner Cluj**

STR. VLADIMIRESCU
(V. MIKES KELEMEN UCCA) 17. SZÁM ALATT
TELEFON 519

Gőz-, gáz-,
vizvezeték- és csatornázási berendezések
valamint mészaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fűrdőszobaberendezések
juttányosan kaphatók

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nitr-
bergi-, diszmü- és játékarú nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK
TG.-MUREŞ MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknak!

1518

ROTTMANN KÁROLY ÉS TÁRSAI R.-T.
TIMIŞOARA—TEMESVÁR KIRÁLYI UDVARI SZÁLLÍTÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TER-
MELES BORNAGYKERESKE-
DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR
SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1864

RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE

MAROSVÁSÁRHELY

legelőkelőbb és legolcsóbb
bevásárlási források

LANCZET M. FIAI

FÜSZER, VAS, RÖVID-
ÁRU. Sürgőncim: LAN-
CZET. Telefon interur-
ban 511. Tg.-Mures. 1445

Lang & Comp. termény, liszt,
gabona, új és
használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölcön-
zés! Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 289.

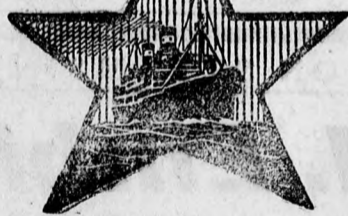
DEUTSCH & BRAUN

textilárú
nagykereskedés

Tárgu-Mureş, Piaţa Reg. Ferdinand
(Fötér) 52. Telefon 273

**CHARGEURS
★ REUNIS ★**

ARGEN-
TÍNIA BRA-
ZÍLIA

Legnagyobb francia

Délamerikai vonal

Vezérképviselőt Nagyrománia részére

ADOLF SALOMON FIA

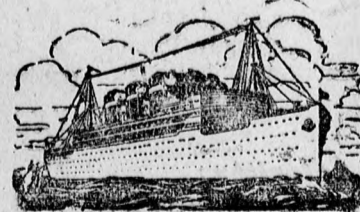
Bucureşti, Str. Paris 14

Hajósa szállás:

Hamburg, Havre és Bordeaux-ban

Kitűnő kiszolgálás, nagy kényelem, elsőrangú ellátás,
gyors utazás, külön kajutok. 1542

Ha eredményt akar elérni, hirdessen az Uj Keletben!

Fabre Line

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Constanţa-Newyork

Legközelebb indulnak:

„Madonna” július 9-én
„Braga” augusztus 9-én
„Canada” szept. 9-én

közvetlen hajóútvonal minden hónapban. — Átszállás nélkül.
Csak egy vízum (az amerikai) szükséges. — Augusztus 1-től
rendes hajóútvonal Constantza—Jaffa (Palesztina) és Marseille
között. — Rendkívül kedvező feltételek. — Felvilágosításo-
kat nyújt, prospektusokkal és hajójeggyel szolgál a

FABRE LINE S. A. R.

BUCUREŞTI, PASAG. COMOEDIA

Reclama 3013

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,
ha levélben vagy személyesen
00 adja fel rendelmenyét. 00

Még nem telelő árut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruház

rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés
Cluj, Piaţa Mihailu Viteazul

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 80 bani bélyegköltésig fizetendő.

Név-jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a

Kadima-nyomda Cluj

2 decimálmérleg, 2 gabonarosta, használt zsákok, valamint irodabehatározások eladó. Értekezni d. e. 10—12 S.A. Continentala pentru exportul decereale, Cluj, Str. Iuliu Maniu 2. (volt Szentegyház-u.) 5767

Fiatal segéd, fűszerüzletembe azonnalra felvétetik, aki a porcellán szakmát érti előnyben részesül. Nuszbaum Adolf Abrud (Abrudbánya) 5764

Pálinkafőzőüst, 420 literes, kavarókészülékkel 28 drb. egyenkint 25 hektoliteres szilvakád, mind kitűnő állapotban, eladó. Cim a kiadóba. 5768

3 drb. kiváló szerkezetű üzemi típusú 35-40 lóerős teherautó „Fiat”, „Praga”, „Saurer” eladó. Friedmann Mór fakereskedőnél, Lugoj 5749

Gyógynövényeket

kőrishogarat és anyarozsot vásárolja „HERBA” vállalat, Cluj, Strada N. Iorga 2. 1562

Egy fiatal, de tehetséges fogtechnikus segéd azonnalra belépésre állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 5762

Aggag és Vegyipari Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsírt, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsöt, gépszírt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes húsleves, nyers és olvasztott faggyut

Rézműves, rézöntő és gépjavitó műhely
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

Segéd rőfös- és divatáru szakmába felvétetik. Kirakatrendezésben jártas előnyben részesül. Román nyelv tudása okvetlen szükséges, Moskovits Jakab Cluj, Oalea Reg. Ferdinand 21. 5768

Erdély legnagyobb városában egy önálló kötött- és rövidáru nagykereskedő nőszülés céljából megismerkedne intelligens izr. leánnyal. Hozományra reflektál. Leveletet „Önálló” jellegre a kiadó továbbít. 5774

Modern keményfa háló és teljesen új konyhabehatározás eladó. Cim a kiadóhivatalban

Vakációra szívesen lát izr. család oly férfit vagy nőt, ki franciául és németül beszélve két fiúval foglalkozna. Bíró kereskedő, Dej. 5769

Ruhát és fehérműt házhoz is megyek varrni. Friedmanné, Malom-utca 20. sz. 5773

Keresünk Erdély nagyobb városában ügynököket, kik szilvapálinka és almacognac eladását elvégeznék. Ajánlkozók forduljanak Erd. Egyesült Kereskedelmi R.-T. Déva. Telefon 44 vagy 88. Sürgönycim: Ardeleana. 5771

Női divat- és rövidáru üzlettem részére keresek román, magyar és németül beszélő segédet, aki a kirakat rendezésben is jártas. Sipos Jenő Cluj 5759

Sürgönycim: BORDISZMUGYAR
TELEFON: 6
NYERURBAN.

BÓRÁRUIPARI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
-SATMÁR-
NAGYROMÁNIA ELSŐ ÉS
LEGNAGYOBB BORDISZMUGYAR
BÓROND ÉS TÁSKA ÁRU-
GYÁRA

Táblaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű üvegáruk nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34 1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

Parókákat

és mindennemű hajmunkát, hajfestést, kifogástalanul és jutányosan készít

Paula hölgyfodrász és manicursalon
Cluj, Szentegyház-utca 15. sz.
1437 Ugyanott babaklinika is van.

ROSENZWEIG ANTAL

héber és rituális könyvkereskedése nagyban és kicsinyben

Piata M. Viteazul 38 CLUJ Széchenyi-tér 38
(Saját ház) 1499

ספרים, סליחים, מזוזות, תפילין,
עטרות, ציצית אונר קאפלאך

Raktáromban állandóan kaphatók mindennemű zsidóvallású imakönyvek u. m. magyar és német fordítású diszkótésű imakönyvek, menyasszonyi ajándékok, „Mirjam” Jahrzeitablak 50 évre kiszámítva, valamint selyem és gyapju Tuleszek.

Telefon 81. Ládagyár Flókizlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétzedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1381

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántól-ut) 1 szám

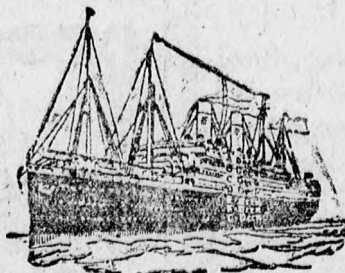
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxusgőzösökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-York-ba.

Atszállítás, vesztegár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejben fizetendő.

Értesítés:

A „CONSTANTINOPLE” luxusgőzös indul 1923 július hó 4-én
A „KING ALEXANDER” luxusgőzös indul 1923 augusztus 4-én
A „CONSTANTINOPLE” luxusgőzös indul 1923 szeptember 4-én

Értesítés:

Kajutok, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.